

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jenni Rannila

PÄIVÄHOIDON
TURVALLISUUSKARTOITUS
KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOISESSA

Sosiaali- ja terveysala
2010

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö on tehty Vaasan ammattikorkeakoululle osana sosiaalialan opintoja. Opinnäytetyön tutkimus on tehty Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle. Haluan kiittää kaikkia tutkimukseeni osallistuneita, Kuntayhtymä Kaksineuvoisen varhaiskasvatusjohtajaa Mirja Kivikangasta sekä perhepäivähoidon ohjaajaa Raija Saariahoa, joka tutkimusaiheen minulle esitti. Haluan kiittää myös perhettäni ja avomiestäni tuesta ja kannustuksesta. Kiitos myös opinnäytetyöni ohjanneelle yliopettaja Hans Frantzille.

Vaasassa 11.2.2010

Jenni Rannila

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Jenni Rannila
Opinnäytetyön nimi	Päivähoidon turvallisuuskartoitus Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa
Vuosi	2010
Kieli	suomi
Sivumäärä	68 +4 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli laatia turvallisuuskartoitus päivähoitoon. Tarkoituksena oli selvittää päivähoiton turvallisuustilanne ja selvittää keskeisimmät riskitekijät päivähoiton turvallisuudessa. Tarkoituksena oli, että tutkimusta voidaan hyödyntää turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa.

Tutkimus on kvantitatiivisesti painottunut, mutta työssä on myös kvalitatiivisesti analysoituja osioita. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, jossa oli strukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Aineisto on kerätty Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueen päivähoiton työntekijöiltä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että päivähoiton turvallisuus arvioitiin kokonaisuudessaan hyväksi. Suurimmaksi huolenaiheeksi ja turvallisuusriskitekijäksi koko tutkimuksessa osoittautuivat ulkotilojen turvallisuudessa päivähoiton piha-alueen porttien ja aitojen kunto ja rakenne. Sisätilojen turvallisuutta tarkasteltaessa, eniten työntekijöitä huolestutti äänen voimakkuus ja akustiikka sisätiloissa (melutaso). Työntekijät pitivät sisä- ja ulkotilojen turvallisuutta tärkeimpänä päivähoitotoimintaan liittyvänä turvallisuusasiana. Ruokahuoltoon liittyvä turvallisuus arvioitiin suurimmaksi osaksi erittäin hyväksi. Sekä päiväkodeilla että ryhmäperhepäivähoidolla oli käytössä pelastus- ja omavalvontasuunnitelma.

Asiasanat	Päivähoito, riskitekijät, turvallisuus, turvallisuuskartoitus, turvallisuussuunnitelma
-----------	---

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Jenni Rannila
Title	Safety Survey of Day Care Services Provided in the Federation of Municipalities Kaksineuvoinen
Year	2010
Language	Finnish
Pages	68+ 4 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The aim of this bachelor's thesis was to make a safety survey of day care services. The aim was to find out what the present situation is and identify the most essential risk factors. The goal is that this study and the results could be used when making a safety plan.

The study method is quantitative but there are also qualitative parts. The material was collected with a structured questionnaire that had also four open ended questions. The material was collected among the day care employees in the area of the federation of Municipalities Kaksineuvoinen.

The results of this study show that the employees considered the overall safety to be on a good level. The biggest concern and risk factor turned out to be the condition and structure of gates and fencing in the kindergarden yard. When looking at the safety indoors, the biggest concerns were the level of noise and problems with acoustics. According to the employees, the indoor and outdoor safety were essential when thinking of the safety at day care. Safety related to meal services was considered to be good. Both day care centres and group family day care services had a rescue and a self-supervision plan.

Keywords	Day care, Risk factors, Safety, Safety survey, Safety plan
----------	---

SISÄLLYS

ALKUSANAT	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	5
LIITELUETTELO	8
1. JOHDANTO	9
2 PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUDEN KARTOITUS JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA- MISTÄ ON KYSE?	10
2.1 Päivähoidon turvallisuuden kartoittaminen	10
2.2 Turvallisuussuunnitelman tarkoitus ja sisältö	10
2.3 Tutkimus lasten päivähoidon liittyvien ulko- ja sisätilojen kehittämiseksi sekä turvallisuuden parantamiseksi	11
2.4 Päivähoidon turvallisuussuunnittelun alku	12
2.5 Turvallisuussuunnitelman laadinta	12
2.6 Turvallisuussuunnitelmaan sisältyvät tiedot	13
2.6.1 Toimintayksikkö ja sen lähiympäristö	13
2.6.2 Lapsia, lasten vanhempia ja huoltajia koskevat tiedot	14
2.6.3 Henkilökuntaan liittyvät tiedot	14
2.6.4 Toimiyksikön tilojen muut käyttäjät ja häiriötilanteissa tarvittavat yhteystiedot	15
3 TURVALLISUUS JA PÄIVÄHOITO	16
3.1 Mitä turvallisuudella tarkoitetaan?	16
3.2 Päivähoito	16
3.3 Mitä päivähoidon turvallisuudella tarkoitetaan?	17
3.4 Varhaiskasvatusympäristön turvallisuuden merkitys	18
4 LAIT JA MÄÄRÄYKSET PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUDEN TAUSTALLA	19
4.1 Laki ja asetus lasten päivähoidosta	19
4.2 Laki ja asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta	20
4.3 Työturvallisuuslaki	21
4.4 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta ...	21

4.5 Työterveyshuoltolaki.....	22
4.6 Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta.....	22
4.7 Terveysturvallisuuslaki	22
4.8 Elintarvikelaki	23
4.9 Pelastuslaki ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta	23
5 RISKITILANTEET PÄIVÄHOIDOSSA	25
5.1 Riskin määrittelyä.....	25
5.2 Lasten turvattomuus ja tapaturmat Suomessa	25
5.3 Päivähoitopaikkojen tavallisimmat tapaturmariskit	26
5.4 Lasten tapaturmat päivähoidossa.....	26
5.4.1 Tapaturmakustannukset	27
5.4.2 Päivähoidossa sattuneet tapaturmat	27
6 TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖTAPATURMAT	29
7 TAPATURMIEN ENNALTAEHKÄISY.....	30
7.1 Primaari-, sekundaari- ja tertiäripreventio.....	30
7.2 Lähtökohdat	30
7.3 Turvallisuusasenteisiin vaikuttaminen	31
7.4 Tilanteiden seuranta	32
7.5 Turvallisuuskasvatus	32
7.6 Aktiivinen ja passiivinen tapaturmien ehkäisy.....	33
8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	34
8.1 Tutkimustehtävä	34
8.2 Tutkimusmenetelmä	34
8.3 Tutkimuksen kohderyhmä	35
8.4 Tutkimusaineiston keruu	35
8.5 Tutkimusaineiston analyysi	36
8.6 Tutkimuksen luotettavuus	37
9 TUTKIMUSTULOKSET	39
9.1 Kohderyhmän taustatiedot.....	39
9.2 Päivähoidon turvallisuuskyselyn analysointi	40
9.2.1 Ulkotiloihin liittyvät kysymykset	40

9.2.2 Sisätiloihin, lapsiin ja henkilöstöön liittyvät kysymykset	44
9.2.3 Avoimet kysymykset	51
10 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	57
11 POHDINTA	60
LÄHTEET.....	62

LIITELUETTELO

LIITE 1 Tutkimuslupa-anomus

LIITE 2 Tutkimuslupa

LIITE 3 Turvallisuuskyselyn saatekirje

LIITE 4 Turvallisuuskyselylomake

1. JOHDANTO

Turvallisuus on laaja ja monipuolinen käsite sekä hyvin ajankohtainen aihe. Päivähoidon turvallisuus ja laatu ovat tulleet entistä tärkeimmiksi asioiksi viime vuosina. Vanhemmat haluavat lapsensa olevan turvassa päivähoidossa. Päivähoidon työntekijät haluavat myös turvallisen työpaikan missä työskennellä. Lapsille halutaan turvalliset puitteet missä telmiä ja leikkiä. He myös kaipaavat kasvuympäristöltään eniten turvallisuutta, jatkuvuutta, pysyvyyttä ja aikuisuutta (Tilius 2004, 42). Päivähoidossa sattuneista tapaturmista on saatavilla vähän tietoa. Päiväkodeissa sattui 0-6-vuotiaille lapsille vuosina 1999-2006 yhteensä 900 sairaalan vuodeosastoa vaatinutta tapaturmaa. Tiedot ovat kuitenkin suuntaa antavia, koska kaikkien sairaalahoidossa olleiden lasten tapaturman tapahtumispaikkaa ei ole kirjattu rekisteriin. (Tiirikainen 2009, 110.)

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittelevat, että jokaiselle päivähoidon toimintayksikölle laadittaisiin turvallisuussuunnitelma pelastussuunnitelman lisäksi (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009). Turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa olisi hyvä tehdä turvallisuuskartoitus. Päivähoidon turvallisuuskartoitus käsittää päivähoidon turvallisuuden arvioinnin ja mahdollisten riskitekijöiden paikantamisen toimintaympäristössä.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia päivähoidon turvallisuutta ja mahdollisia riskitekijöitä turvallisuuskartoituksen muodossa. Tutkimus on toteutettu turvallisuuskyselyllä päivähoidon työntekijöille.

Turvallisuuskartoitus on tehty Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella. Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Kauhavan kaupunki (johon kuuluvat Alahärmä, Kauhava, Korttesjärvi ja Ylihärmä) sekä Evijärven ja Lappajärven kunnat (Kuntayhtymä Kaksineuvoinen 2008). Tutkimuksen teoriaosuudessa käsitellään turvallisuuskartoitusta ja –suunnitelmaa, päivähoitoa ja turvallisuutta. Lisäksi tutkimuksessa käsitellään keskeisiä lakeja päivähoidon turvallisuuden taustalla, riskitilanteita päivähoidossa, työntekijöiden tapaturmia sekä tapaturmien ennaltaehkäisyä.

2 PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUDEN KARTOITUS JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA- MISTÄ ON KYSE?

2.1 Päivähoidon turvallisuuden kartoittaminen

Turvallisuuskartoituksella tarkoitetaan vaarapaikkojen ja riskien löytämistä ja tarkastelua (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009b). Turvillisuuskartoituksen avulla saadaan selville päivähoiton turvallisuustilanne. Kartoitus on oleellinen osa turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa. (Saarsalmi 2008, 22.)

Vaarapaikkojen, puutteiden ja riskien kartoittamisella saadaan tietoa ennaltaehkäisyyn. Kartoitettavia asioita ovat muun muassa rakennus, piha, lähiympäristö, toiminta, paikat, tilanteet, aiheuttajat, olosuhteet ja koulutustarpeet. Kartoituksia tulisi tehdä säännöllisesti. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009b).

2.2 Turvillisuussuunnitelman tarkoitus ja sisältö

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittelevat, että jokaiselle päivähoiton toimintayksikölle laaditaan turvallisuussuunnitelma pelastussuunnitelman lisäksi. Turvillisuussuunnitelmassa kartoitetaan hyvin kattavasti päivähoiton toimintaympäristön riskit. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009.)

Päivähoidon turvallisuussuunnitelma on asiakirja, joka on pelastussuunnitelmaa laajempi ja tähtää kokonaisturvallisuuden parantamiseen ja ylläpitoon. Turvillisuussuunnitelma sisältää arvioinnin toimintaa uhkaavista vaaroista ja selvityksen riskeistä ottaen huomioon päivähoitoa säätelevien lakien keskeiset vaatimukset, toimintayksikön työsuojelun toimintaohjelman sekä työterveyshuollon työpaikkaselvitykset (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 17). Pelastussuunnitelmassa ei oteta huomioon kaikkia päivähoitotoiminnassa esiin tulevia uhkia. Niitä voidaan kuitenkin tarkastella turvallisuussuunnitelmassa tarkemmin. (Saarsalmi 2008, 22.)

Turvariskejä voivat olla muun muassa lasten sairauksiin ja tapaturmiin, ruokahuoltoon ja hygieniaan liittyvät riskit, lapsen sieppaus tai katoaminen päivähoidosta. Suunnitelmassa olisi hyvä käsitellä myös päivähoidon henkisiä tekijöitä, henkilöstön määrää, laatua ja vastuuta sekä tiedonhallintaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

2.3 Tutkimus lasten päivähoitoon liittyvien ulko- ja sisätilojen kehittämiseksi sekä turvallisuuden parantamiseksi

Ennen varsinaista päivähoiton turvallisuussuunnittelua, Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti syksyllä 2004 Suomen Kuntaliiton tuella selvitystyön lasten päivähoitoon liittyvien ulko- ja sisätilojen kehittämiseksi sekä päivähoiton turvallisuuden parantamiseksi. Tehtävä aloitettiin laatimalla päiväkotien sekä perhe- ja ryhmäperhepäivähoidon henkilöstölle sekä päivähoitossa olevien lasten vanhemmille ja huoltajille erilliset kyselyt. Kyselyt tehtiin Helsingin Reijola - Munkkiniemi -päivähoitoalueella sekä Oulunsalon kunnassa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006a.)

Tutkimustuloksissa lasten päivähoitoon tuomisessa ja sieltä hakemisessa vastaajia huolestuttivat päivähoitopaikkojen läheisyyteen pysäköityjen autojen suuri määrä, liikenteen vilkkaus ja suuret ajonopeudet. Päivähoitopaikkojen piha- ja leikkialueilla tärkeää on siisteyden ylläpito, alueiden virikkeellisyys ja viihtyisyys, leikkivälineiden turvallisuus, aitojen ja porttien toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä piha- ja leikkialueiden hyvä valvottavuus. Tutkimuksesta voi päätellä, että turvallisuudessa olisi monessa kohtaa paranneltavaa. (Palosaari& Saarsalmi 2006, 3.)

2.4 Päivähoidon turvallisuussuunnittelun alku

Turvallisuussuunnittelu perustuu laaja-alaiseen turvallisuuden käsitteeseen, missä arjen ongelmia ja häiriöitä sekä mahdollisia riskitilanteita estetään ennalta. Vastuu turvallisuuden ja viihtyvyyden parantamisesta ja ylläpitämisestä kuuluu kaikille. (Turvallisuussuunnittelun tietopankki 2010.)

Sosiaali- ja terveysministeriöltä on pyydetty viime vuosina selkeitä ohjeita kuntiin päivähoitoon turvallisuuden parantamiseksi (Varttua 2010). Niinpä Sosiaali- ja terveysministeriö asetti vuonna 2006 työryhmän kartoittamaan päivähoitoon turvariskejä. Työryhmä kokosi päivähoitoon turvaohjeet julkaisuun Päivähoidon turvallisuussuunnittelu, joka julkistettiin 3. kesäkuuta 2008. Ohjeet olivat ensimmäiset valtakunnalliset päivähoitolle tehdyt turvaohjeet. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

2.5 Turvallisuussuunnitelman laadinta

Turvallisuussuunnitelman laadinnassa on tärkeää yhteistyö toimintayksikön sisällä sekä viranomaisten kanssa. Pelastusviranomaisten ja poliisin tehtävä on valistaa, neuvoa ja ohjata omatoimisen varautumisen järjestelyjä, auttaa paikallisten uhkatekijöiden selvittämisessä ja arvioinnissa sekä turvallisuustason määrittelyssä. Pelastusviranomaiset järjestävät myös turvallisuuskoulutusta. (Soudunsaari 2007.)

Toimintayksiköllä voi olla toimintaa rakennuksessa, jolle ei pelastusasetuksessa ole annettu pelastussuunnitelman laadintavelvoitetta (kiinteistön koko, huoneistojen lukumäärä pieni). Tällöin on tärkeää ja suositeltavaa, että toimintayksikkö laatisi kuitenkin riittävän ja kattavan turvallisuussuunnitelman. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 13-15.)

Toimintayksikön turvallisuussuunnitelmassa käsiteltäviin seikkoihin vaikuttavat esimerkiksi henkilökunnan ja hoidettavien lasten määrä, toimintayksikön ympäristö sekä sisä- ja ulkotilojen ominaisuudet. Siten turvallisuussuunnitelmaa

laadittaessa jäljempänä esitettyjä seikkoja käytetään soveltaen ottaen huomioon, onko kyseessä päiväkotit, perhe- tai ryhmäperhepäiväkotit. (Saarsalmi 2008, 22-23.)

2.6 Turvallisuussuunnitelmaan sisältyvät tiedot

Päivähoidon turvallisuussuunnitelmaan kirjataan seuraavat yleiset tiedot; tiedot toimintayksikön toiminnasta, palveluiden laajuudesta, yksikön koko ja sijainti, sekä henkilöiden määrä (Soudunsaari 2007). Lisäksi kirjataan yhteystiedot mahdollisia häiriötilanteita varten (Saarsalmi 2008, 23). Yleisiin tietoihin sisältyy myös pelastusviranomaisten tarvitsemaa tietoa rakennuksesta, ja käyttäjistä, jotka kirjataan myös pelastussuunnitelmaan (Soudunsaari 2007).

Turvallisuussuunnitelmiin saattaa sisältyä salassa pidettäviä tietoja tai niitä voidaan kirjata turvallisuussuunnitelmaan. Näitä tietoja saa luovuttaa vain henkilöille, joilla on tehtäviensä perusteella oikeus perehtyä niihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 18.)

2.6.1 Toimintayksikkö ja sen lähiympäristö

Turvallisuussuunnitelmassa selvitetään seuraavat toimintayksikössä tapahtuvaa toimintaa sekä päivähoitorakennusta ja sen lähiympäristöä koskevat tiedot, joita ovat rakennuksen käyttäjät ja käyttäjät sekä toimintayksikön turvallisuuskartat. (Saarsalmi 2008, 23-24.) Turvallisuuskartoista tulee ilmetä rakennuksen palo-osastoinnit, paloilmoitinkeskukset, ilmoitinsilmukat ja -ryhmät, uloskäytävät, rappukäytävät, alkusammutuskalusto, sähköpääkeskus, turvavalo- ja merkkivalokeskus, vesi- ja kaasusulut. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 18.)

Turvallisuussuunnitelman tietoihin tulevat myös rakennuksessa tai piha-alueella tapahtuvaa toimintaa vaikeuttavat seikat, piha-alue (aidat, portit, varastot, katokset, leikkipaikat, valaistus), lähiympäristö (kulkuväylät, pysäköintialueet, maaston erityispiirteet) ja korvaavat tilat, jotka voidaan tarvittaessa välittömästi

ottaa käyttöön tai jonne voidaan häiriötilanteen sattuessa väliaikaisesti siirtyä. (Saarsalmi 2008, 23-24.)

2.6.2 Lapsia, lasten vanhempia ja huoltajia koskevat tiedot

Turvallisuussuunnitelmaan sisältyy lapsia koskevia tietoja, joita ovat lapsen nimi ja syntymäaika, sähköisessä muodossa oleva valokuva lapsesta (esimerkiksi katoamistilanteen varalta tai tieto, mistä valokuva on saatavissa), lapsiryhmät ja niiden koot sekä ryhmien kotialueet, lasten kuljetuksia koskevat tiedot, uskonnon tai etnisen taustan huomioon ottaminen (vanhemman tai huoltajan antama kielto lapsen osallistumisesta tiettyihin toimintoihin, lapselta kielletyt ruoat tai lapsen vaateetusta koskevat ohjeet) sekä erityistiedot (allergiat, sairaudet, erityisruokavalio, fyysiset tai psyykkiset esteet). (Saarsalmi 2008, 24.)

Lasten vanhempia ja huoltajia koskevat tietoja ovat vanhempien ja huoltajien yhteystiedot, lasten hakuoikeudet ja mahdolliset erityistiedot (poikkeavat työajat, päivystys- tai hätätyövelvollisuus). Lapsia, vanhempia ja huoltajia koskevat tiedot voivat sisältää salassa pidettävää arkaluonteista tietoa. Nämä tiedot on säilytettävä erillään muusta turvallisuussuunnitelmasta siten, etteivät asiaan kuulumattomat henkilöt pääse niihin käsiksi. (Saarsalmi 2008, 25-27.)

2.6.3 Henkilökuntaan liittyvät tiedot

Turvallisuussuunnitelmassa tulisi ilmetä henkilökunnan ja toimintayksikön tuki- ja ostopalvelujen kuvaus päätehtävien mukaisesti (Saarsalmi 2008, 24-25). Mukaan liitetään myös henkilöiden yhteystiedot päivisin ja tarvittaessa myös iltaja yöaikaan (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005, 17). Näitä tietoja ovat toimintayksiköiden johtotehtävissä työskentelevät henkilöt, kasvatus- ja hoitohenkilökunta, keittiöhenkilökunta, siivoushenkilökunta ja päivähoidon tuki- ja ostopalveluhenkilökunta. (Saarsalmi 2008, 24-25.)

2.6.4 Toimiyksikön tilojen muut käyttäjät ja häiriötilanteissa tarvittavat yhteystiedot

Päivähoitoyksikön tilat voivat esimerkiksi iltaisin olla toiminnan ulkopuolisen käytössä. Ulkopuolisen käyttäjän vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot sekä tilojen käyttöä koskevat ehdot suositellaan kirjattavaksi turvallisuussuunnitelmaan. (Saarsalmi 2008, 25-26.)

Turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Häiriötilanteet ovat vakavia tilanteita, jotka vaativat normaalia voimakkaampia toimenpiteitä. Häiriötilanteille yhteistä on, että ne ovat yleensä odottamattomia, vaikuttavat voimakkaasti yhteisön toimintaan ja etenevät nopeasti ja vaativat nopeaa toimintaa. Tiedottamisen tulee olla nopeaa, luotettavaa, selkeää ja avointa. (Kuopion kaupungin Koulutuspalvelukeskus 2008, 3.)

Tärkeimpien yhteystietojen kirjaaminen turvallisuussuunnitelmaan ja pitäminen myös selkeästi näkyvillä nopeuttaa ja selkiyttää toimintaa tavanomaisissa häiriötilanteissa. Näitä tietoja voivat olla muun muassa toimintayksikön esimies ja perhepäivähoidon esimies, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu, kunnan/päivähoidon kriisiryhmän jäsenet. Tärkeimpiä yhteistietoja ovat myös hätäkeskus (pelastuslaitos ja poliisi puh. 112), myrkytystietokeskus (HUS, puh. 09 471 977), sairaanhoidon neuvonta, sosiaalitoimenjohtaja/sosiaali- ja terveysjohtaja/perusturvajohtaja tai koulutoimen johtaja/sivistysjohtaja, päivähoitajajohtaja, kunnan/seudullinen sosiaalipäivystys, kunnan lastensuojeluviranomainen, terveyskeskus, päivystävä sairaala, hammaslääkäri, kunnan terveydensuojeluviranomainen (terveystarkastaja, elintarviketarkastaja), kiinteistö isännöitsijä, kiinteistön huolto, kiinteistön vartiointi, taksi ja kunnan puhelinvaihte. Toimintayksikön turvallisuussuunnitelmaan kirjataan myös tiedonkulun järjestämistä koskevat seikat mahdollisissa häiriötilanteissa. (Saarsalmi 2008, 25-26.)

3 TURVALLISUUS JA PÄIVÄHOITO

3.1 Mitä turvallisuudella tarkoitetaan?

Se mitä turvallisuus on riippuu näkökulmasta ja määritelmästä. Turvallisuus ja turvattomuus ovat monimutkaisia ilmiöitä, ja ne läpäisevät kaikki elämänalueet. Turvallisuus on tarve, keskeinen inhimillinen ja sosiaalinen arvo. (Laitinen 2003, 21.) Turvallisuus on keskeinen arvo yksittäisen ihmisen, perheen, ryhmien, yhteiskunnan ja koko ihmiskunnan tasolla. Turvallisuuden tunne syntyy, kun jokin vaara tai riski on poissa, jää toteutumatta tai sen toteutumiseen on varauduttu riittävän hyvin - tai että näin ainakin koetaan olevan. (Tiirikainen 2009, 69.)

Sana turvallisuus sisältää vahvan hyvinvointiulottuvuuden. Yksilön näkökulmasta fyysinen, sosiaalinen, taloudellinen sekä henkinen turvallisuus ovat olennaisia tekijöitä. (Laitinen 2003, 29.) Ryhmien tasolla turvallisuus voi olla esimerkiksi perheen turvallisuutta, yhteiskunnantasolla se merkitsee arvona kansallista turvallisuutta ja globaalilla tasolla maailmanrauhaa. Turvallisuus voidaan tiivistää inhimilliseksi peruspyrkimykseksi, joka tähtää jatkuvuuteen, ennustettavuuteen ja luotettavuuteen sekä levollisuuteen. (Niemelä & Lahikainen 2000, 21-22.) Turvattomuus on sitä, että tämä peruspyrkimys ja jatkuvuus ovat uhattuina. Turvattomuus voidaan määritellä epävarmuudeksi ja suojaattomuudeksi. Psykologian piirissä turvattomuus on ihmisenä olemisen peruskokemus, jota ihminen pyrkii säätelemään ja kontrolloimaan. Turvattomuus tai turvallisuus eivät ole selkeästi rajattavia tai toisensa poissulkevia kokemuksia. (Vornanen 2000, 38-39.)

3.2 Päivähoito

Lasten päivähoito voidaan järjestää päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana (Tiirikainen 2009, 110). Päivähoidon perustehtävä on hyvän ja turvallisen hoidon antaminen (Ikola-Norrbacka 2004, 24). Suomalaista päivähoitoa pidetään korkeatasoisena, ja sen

katsotaan tuottavan hyvinvointia lapsille, perheille ja koko yhteiskunnalle. Päivähoito on myös perheille keskeinen kasvatuskumppani ja turvallisuutta lisäävä tekijä (Forss- Vatula- Pimiä 2007, 102). Suomalaista päivähoitoa onkin jo yli sadan vuoden ajan kehitetty nimenomaan tasokkaaksi lasten tasapainoista kehitystä tukevaksi järjestelmäksi (Kokko- Lehto- Muuri- Mäkelä- Taipale 2004, 110).

3.3 Mitä päivähoiton turvallisuudella tarkoitetaan?

Päivähoidon turvallisuudella tarkoitetaan päivähoitossa annettavan varhaiskasvatustyön turvallista toteuttamista. Toimintayksikön turvallisuuden tarkastelun piiriin kuuluvat toimintayksikön henkilöstö, toimintayksikössä päivähoitossa olevat lapset ja satunnaisesti käymässä olevat henkilöt, toimintayksikön ulko- ja sisätilat ja ympäristö sekä toimintavälineet. Tarkastelu kohdistuu lisäksi henkisiin tekijöihin, tiedonhallintaan, resursseihin sekä toiminnan laatua ja vastuuta koskeviin seikkoihin. (Saarsalmi 2008, 13.)

Päivähoidon turvallisuus on tärkeää lasten vanhempien näkökulmasta. Vanhempien tulee voida luottaa siihen, että lapselle ei päivän aikana tapahdu mitään pahaa. (Varttua 2010.) Vanhempien kokema turvallisuuden tunne lastensa päivähoitosta on henkilöstön vastuulla ja oleellinen osa vanhempien ja päivähoiton henkilöstön välistä kasvatuskumppanuutta. Vanhemmille päivähoiton turvallisuus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lapsen perustarpeista huolehditaan, lapsen tunteisiin vastataan, hoitopaikan ihmissuhteiden jatkuvuudesta huolehditaan ja kasvuympäristön vaaratekijät on tiedostettu ja toimista niiden välttämiseksi on sovittu. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2008.)

Lapsen kannalta katsottuna lapsen saama hyvä hoito sisäistyy perusturvallisuudeksi, on luottamus siihen, ettei niin suurta pulaa ole, josta ei autettaisi. Vastaavasti riittämätön hoito jättää lapsen ahdistuneeksi, epävarmaksi

sekä itsensä että muiden ihmisten suhteen ja pakottaa lapsen alituisen valppauteen turvallisuutensa tarkistamisessa (Niemelä& Lahikainen 2000, 63-64). Päivähoidon turvallisuus koostuu monista asioista ja siitä huolehtiminen on päivähoidon henkilöstön ohella myös päivähoidon tiloista vastaavilla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008).

3.4 Varhaiskasvatusympäristön turvallisuuden merkitys

Lapset kaipaavat kasvuympäristöltään eniten turvallisuutta, jatkuvuutta, pysyvyyttä ja aikuisuutta (Tilius 2004, 42). Hyvä varhaiskasvatuksen ympäristö mahdollistaa lapsille kehitystä ja oppimista tukevia toiminnallisia kokemuksia vakaisissa ja turvallisissa oloissa (Helenius- Karila- Munter- Mäntynen- Siren- Tiusanen 2001, 282-283). Yksi oleellisimpia varhaiskasvatusympäristön elementtejä on turvallisuus. Hyvin suunniteltu ympäristö vapauttaa henkilöstöä toimimaan yhdessä lasten kanssa. Turvallisessa ympäristössä lapsilla on enemmän liikkumisen vapautta ja siten lasten oma osallisuus lisääntyy. (Varttua 2010.)

Turvallisessa ympäristössä lapsi uskaltaa olla oma itsensä. Häntä ei kiusata ja hän tulee kuulluksi. Turvallisuus on näin ollen tunnetta, että on hyväksytty. Toiminnan kannalta on tärkeää muistaa, että turvallisuus ja hyvä, monipuolinen toiminta eivät saa olla keskenään ristiriidassa. (Varttua 2010.) Turvallisuusnäkökulma päivähoidossa ja hyvän varhaiskasvatusympäristön luominen ei näin ollen tarkoita vain aktiivisuutta rajoittavia kieltoja, vaan tavoitteena on aktiivisesti liikkuva, leikkivä ja oppiva lapsi. Lasta tulee ohjata uteliaisuuteen ja tukea hänen aktiivisuuttaan leikkien ja muiden toimintojen kautta. Virikkeellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö täydentävät toisiaan. (Tiirikainen 2009, 110.)

4 LAIT JA MÄÄRÄYKSET PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUDEN TAUSTALLA

Päivähoidon turvallisuussuunnitteluun sisältyvät sekä henkilökuntaa että lapsia koskevat lakisäänteiset ja muut turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat suunnitelmat. Sen keskeisenä perustana ovat laki (36/1973) ja asetus lasten päivähoidosta (239/1973), laki (603/1996) ja asetus (1208/1996) yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta, työturvallisuuslaki (738/2002), laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006), työterveyshuoltolaki (1383/2001), laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), terveyden suojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), pelastuslaki (468/2003) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/2003). (Saarsalmi 2008, 3.)

4.1 Laki ja asetus lasten päivähoidosta

Lasten päivähoitolain (36/1973) mukaan päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta 304/1983.)

Lasten päivähoitolaissa kirjoitetaan myös päivähoidon järjestämisestä ja hoitopaikkojen määrästä. Päiväkodissa tulee olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivat toimitilat ja toimintavälineet sekä työhön soveltuva ja riittävä henkilökunta. Perhepäiväkodin on oltava terveydellisiltä ja muiltakin olosuhteiltaan sopiva lapsen hoidolle ja kasvatukselle sekä perhepäivähoitajan on kyettävä huolehtimaan lapsesta. (36/1973.)

Lasten päivähoiton asetuksessa (239/1973) on selvitys myös hoitoajoista, ryhmäkoosta, ryhmiin jakamisesta ja päivähoiton tehtävissä työskentelevän työntekijän pätevyydestä ja kelpoisuusvaatimuksista. Asetuksessa on kerrottu sosiaalilautakunnan velvollisuudesta päivähoiton harjoittamista koskevan ilmoituksen saatuaan välittömästi suorittaa tarkastus päivähoitopaikassa sekä huolehtia siitä, että päivähoitopaikka ja siellä annettava hoito vastaavat päivähoidolle asetettuja terveydellisiä ja muita vaatimuksia.

4.2 Laki ja asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta

Lain (603/1996) mukaan yksityisillä sosiaalipalveluilla tarkoitetaan yksityisen henkilön tai yhteisön tuottamia lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, vammaisten, kehitysvammaisten, vanhusten tai päihdehuollon palveluja tai muita vastaavia sosiaalihuollon palveluja. Yksityisiä sosiaalipalveluja järjestävän toimintayksikön tulee olla sopiva terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle.

Toimintayksikössä tulee olla riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä toiminnan edellyttämä ja lakien kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilöstö. Laissa kerrotaan myös toiminnan aloittamisen ja lopettamisen vaativista lupa-asioista ja kirjallisista ilmoituksista. Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonta -asetuksen (1208/1996) mukaan Lääninhallituksen tulee keskeyttää yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajan toiminta tai kieltää toimintayksikön käyttö kokonaan tai osittain heti, jos toiminnasta tai toimintayksikön käyttämisestä aiheutuu vaaraa asiakkaiden kehitykselle, turvallisuudelle, terveydelle tai hengelle.

4.3 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslain (738/2002) tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita. Tarkoituksena on työntekijöiden työkyvyn turvaaminen ja ylläpitäminen sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja. Lakia sovelletaan myös työhön, jota työntekijä tekee sopimuksen mukaan kotonaan tai muussa valitsemassaan paikassa, työnantajan kodissa, muun henkilön kodissa ja näihin liittyvissä olosuhteissa.

Työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan tulee selvittää sekä tunnistaa työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Jos näitä haitta- ja vaaratekijöitä ei voida poistaa, on tällöin arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle.

4.4 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta

Laissa (44/2006) käsitellään työsuojeluviranomaisen työsuojelun valvontaa koskevien säännösten noudattamisesta sekä työnantajan ja työntekijöiden välisestä työsuojelun yhteistoiminnasta työpaikalla. Lain tarkoituksena on varmistaa työsuojelua koskevien ohjeiden noudattaminen. Tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työsuojelun viranomaisvalvonnan sekä työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminnan avulla.

Työsuojelun yhteistoiminnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja tehdä mahdolliseksi työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevien asioiden käsittelyyn. Laissa kerrotaan myös työsuojelupäällikön ja työsuojeluvaltuutetun valitsemisesta sekä työsuojelutoimikunnan perustamisesta.

4.5 Työterveyshuoltolaki

Lain (1383/2001) mukaan työnantajalla on velvollisuus järjestää työterveyshuolto työntekijöille. Laissa on kerrottu työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta. Lain tarkoituksena on edistää yhdessä työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon kanssa työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa ja työyhteisön toimintaa.

4.6 Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta

Laki (75/2004) koskee kulutustavaroita, joita elinkeinonharjoittaja valmistaa, pitää kaupan, myy tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa, tuo maahan, vie maasta tai kuljettaa maan kautta. Laki koskee myös kuluttajapalveluksia, joita tarjotaan, suoritetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan. Elinkeinonharjoittajan sekä muun palvelun tarjoajan on huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla oltava varma siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa henkilön terveydelle tai omaisuudelle.

4.7 Terveysuojelulaki

Terveysuojelulain (763/1994) tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Tarkoituksena on ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa.

Lain mukaan terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä. Toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jos asunnossa esiintyy melua, tärinää, hajua, valoa, mikrobeja, pölyä, savua, liiallista lämpöä tai kylmyyttä, kosteutta, säteilyä tai muuta niihin

verrattavaa niin, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa sen, jonka menettely tai toimenpide on syynä tällaiseen epäkohtaan, ryhtymään toimenpiteisiin terveyshaitan poistamiseksi tai rajoittamiseksi.

4.8 Elintarvikelaki

Elintarvikelain (23/2006) tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu. On varmistettava, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää. Tarkoitus on suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta. Elintarvikelain avulla varmistetaan elintarvikkeiden jäljitettävyys ja turvataan korkealaatuinen elintarvikevalvonta sekä osaltaan parannetaan elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Lain mukaan elintarvikehuoneiston on oltava asianomaisen valvontaviranomaisen hyväksymä ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista (hyväksytty elintarvikehuoneisto). Lisäksi hakemuksen yhteydessä valvontaviranomaiselle on esitettävä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

4.9 Pelastuslaki ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta

Pelastuslakia (468/2003) sovelletaan tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisyyn, väestönsuojeluun ja pelastustoimintaan. Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä toimenpiteitä onnettomuuden uhatessa ja sattuesssa ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseksi ja pelastamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksen (787/2003) mukaan toimenpiteistä on laadittava pelastussuunnitelma tarkemmin määriteltävään rakennukseen tai muuhun kohteeseen, jossa onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida

olevan vakavat. Pelastussuunnitelma on myös laadittava kohteeseen tai rakennukseen, josta voi aiheutua vaaraa sekä henkilö- ja paloturvallisuudelle että ympäristölle. Pelastuslaissa (468/2003) tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava muun muassa päivähoidon kannalta ajatellen, asuinrakennuksiin tai muihin rakennusryhmiin, jotka ovat samalla tontilla tai rakennuspaikalla ja joissa on yhteensä vähintään viisi asuinhuoneistoa tai yli 25:n hoitopaikan päiväkotihuoneistoihin.

Pelastussuunnitelman sisällössä on tultava esiin ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset, toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt, turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan. Pelastussuunnitelmaan kirjataan tarvittava materiaali, kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet, ohjeet erilaisia ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten ja miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon. (L 468/2003.)

5 RISKITILANTEET PÄIVÄHOIDOSSA

5.1 Riskin määrittelyä

Riski on hyvin moniulotteinen käsite (Tuomisto - Pekkanen 2007, 163). Riski voidaan määritellä todennäköisyydeksi sille, että jokin haitallinen asia tapahtuu (Kuopion yliopisto 2008). Vaara on sitä vastoin konkreettinen ja useimmiten myös objektiivisesti havaittava. Uhan käsite on lähellä riskiä ja vaaraa. Uhka liitetään yleensä tulevaisuuteen ja sitä pidetään epämääräisenä. Uhka ja riski-käsitteet eroavat kuitenkin siten, että riskillä ei ole välttämättä aina kielteistä sisältöä tai painotusta kuten uhalla. (Vornanen 2000, 62.)

Riskin arvioinnilla tarkoitetaan laaja-alaista ja järjestelmällistä vaarojen, terveyshaittojen tunnistamista ja niiden merkityksen arvioimista työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle. Riskien arvioinnin tavoitteena on työn turvallisuuden parantaminen. Riskianalyysi on osa riskien arviointia. Riskianalyysi koostuu kohteen raja-arvojen määrittämisestä, vaarojentunnistamisesta ja riskin suuruuden arvioinnista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003.)

5.2 Lasten turvattomuus ja tapaturmat Suomessa

Lasten turvattomuuden on arveltu lisääntyneen muuan muassa siksi, että arkiympäristö suosii yhä isompia yksiköitä. Kunnat ovat keskittäneet päivähoitoa ja kouluja tasapainottaakseen talouttaan. Päiväkotien ja koulujen ryhmät ovat kasvaneet ja peruspalvelut heikentyneet, se on vaikeuttanut varhaista puuttumista ongelmiin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006b, 127.)

Lapsille tapahtuu Suomessa vuosittain arviolta 100 000 tapaturmaa, josta sairaalahoitoa vuodeosastolla vaatii noin 7000. Tapaturmat voivat liittyä lapsen käyttäytymiseen ja yksilöllisiin tekijöihin, mutta niiden taustalla ovat myös rakennetun ja sosiaalisen elinympäristön sekä erilaisten tuotteiden, kuten lelujen ominaisuudet. (Tuomisto – Pekkanen, 2007, 157-158.) Mannerheimin

Lastensuojeluliiton koordinoima Lapsen turvaksi –hankeen mukaan kuolemaan johtaneet tapaturmat ovat vähentyneet, lievemmat tapaturmat ovat yleisiä, mutta tapaturmat ovat edelleen lasten yleisin kuolinsyy. Tapaturmat eivät ole sattumanvaraisia onnettomuuksia, vaan ehkäistävissä olevia tapahtumia. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 2-3.)

5.3 Päivähoitopaikkojen tavallisimmat tapaturmariskit

Päivähoitohenkilökunnan riittävyys ja kelpoisuus ovat keskeisiä arvioitaessa päivähoiton turvallisuutta. Ulkoisesta ympäristöstä aiheutuvia riskejä ovat esimerkiksi päivähoitoyksikön läheisyydessä sijaitsevat vilkasliikenteiset tiet, suuret korkeuserot maastossa ja vesistöjen läheisyys. (Tiirikainen 2009, 113.)

Vastaavasti puutteet päivähoitopaikan pihoilla ja leikkipaikoilla, kuten leikkivälineiden putoamisalustojen heikko vaimentavuus, rikkinäiset leikkivälineet ja portit, liian matalat aidat ja riittämätön valaistus luovat riskejä päivähoitoympäristöön. Nimenomaan huolenaiheeksi ovat nousseet pihalla olevat vaaratekijät. (Tehy 2006, 37.) Riskien torjumisen ja ennen muuta toimenpiteiden priorisoinnin kannalta on ensiarvoista tietää, mitkä riskit ovat suuria ja mitkä pieniä. On mahdollista haaskata kaikki olemassa olevat resurssit niin, että sillä ei ole terveyteen tai turvallisuuteen juurikaan vaikutusta, jos asioiden tärkeysjärjestyksestä ei ole oikeaa käsitystä. (Tuomisto 2005, 303.)

5.4 Lasten tapaturmat päivähoitossa

Lapsi on väsymätön tutkimusmatkailija, joka joutuu helposti vaaratilanteisiin. Tavallisimmat syyt ovat putoaminen, kaatuminen, tukehtuminen, palovammat, sähköiskut ja esineiden nielemiset. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2007, 38-39.) Vahinkoja ja loukkaantumisia sattuu päiväkodissa useimmiten lasten leikkiessä. Myös ulkopuoliset uhat, kuten päihteidenkäyttäjät, ovat lisääntyneet

samoin kuin aggressiivisten lasten aiheuttamat vaaratilanteet. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 19.)

Tehyn päivähoitoselvityksessä 74 % vastaajista arvioi, että omalla päivähoiton työpaikalla lapsia loukkaantuu muutaman kerran vuodessa. Vastaajista 11 % arvioi, että loukkaantumisia sattuu joka kuukausi ja 2 %:n mukaan joka viikko. Vaikka vakavia onnettomuuksia sattuu päivähoitossa harvoin, päivähoiton turvallisuuden parantamiseksi tarvitaan edelleen toimenpiteitä. (Tehy 2006, 29-37.)

5.4.1 Tapaturmakustannukset

Lasten tapaturmia päivähoitossa tarkasteltaessa on hyvä tietää, että vuosittain kunnallisessa päivähoitossa on noin 190 000 lasta, joista 130 000 on hoidossa päiväkodissa ja noin 60 000 lasta perhepäivähoitossa. Alle 3-vuotiaiden lasten päivähoito on harvinaisempaa kuin tätä vanhempien. (Tehy 2006, 15.)

Tapaturmien tilastointi ja seuranta ovat Suomessa puutteellisia, vaikka tapaturmia sattuu paljon ja niistä aiheutuvat kustannukset ovat kansantaloudellisesti mittavia (Kotitapaturmien ehkäisykampanja 2008). Lapselle tapaturmasta mahdollisesti aiheutuvia elinikäisiä seurauksia ja kärsimyksiä ei voida mitata rahalla. Vahinkojen kustannuksia voidaan silti laskea erilaisilla malleilla. On esimerkiksi laskettu, että pyöräilyonnettomuudessa vakavasti loukkaantuneen (liikuntavammasta aiheutuva 75 % invaliditeetti) 10-vuotiaan koululaisen kustannukset kunnalle ovat noin 221 000–223 000 euroa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 5.)

5.4.2 Päivähoitossa sattuneet tapaturmat

Päivähoitossa sattuneista tapaturmista on Suomessa saatavilla vain vähän tietoa. Päiväkodeissa sattui 0-6-vuotiaille vuosina 1999-2006 yhteensä 900 sairaalan vuodeosastohoitoa vaatinutta tapaturmaa. Näitä tietoja voidaan pitää vain suuntaa-antavina, sillä kaikkien tapaturmien vuoksi hoidossa olleiden lasten tapaturman tapahtumispaikkaa ei ole kirjattu rekisteriin. (Tiirikainen 2009, 110.) Suomessa

ainoastaan Kouvolan seudun tapaturmahankkeen kautta saadaan systemaattista tietoa lievemmistä tapaturmista. Hankkeessa on tarkoituksena kerätä tietoa kaikista päiväkodeissa ja perhepäivähoitopaikoissa sattuneista tapaturmista. (Nurmi-Lüthje & Lüthje 2009.)

Pojille sattuu suurempi osa päiväkotien tapaturmista - poikien osuus alle 7-vuotiaille sattuneista vuodeosastohoitoa vaatineista tapaturmista oli 64 % vuosina 1999-2006 (Tiirikainen 2009, 111). Myös Kouvolan seudulla päivähoitotapaturmista suurempi osa, 58% tapahtui pojille (Nurmi-Lüthje & Lüthje 2009).

Sairaalan vuodeosastohoitoa vaatineista tapaturmista suurin osa, 79 %, oli kaatumisia tai putoamisia. Tavallisimmin lapsi putosi vähintään metrin korkeudelta tai kaatui samalla tasolla. Kaatumisten ja putoamisten jälkeen seuraavaksi tavallisimpia tapaturmia olivat muun muassa esineisiin törmäämiset tai esineiden tunkeutumiset, esimerkiksi ihon läpi tai silmään 9 %. Kouvolan seudulla päivähoidon yleisimpiä tapaturmia olivat kaatuminen 32 %, putoaminen 16 %, törmääminen 14 % ja kompastuminen tai liukastuminen 13 %. Kaksi kolmasosaa näistä tapaturmista sattui ulkona. Ajallisesti tapaturmat olivat yleisimpiä ennen lounasaikaa klo 10-11, jolloin sattui 37 % tapaturmista. (Tiirikainen 2009, 111.)

Vuodeosastohoitoa vaatineiden lasten tapaturmien vammoista suurin osa oli yläraajoissa joissa 50 % vammoista. Myös pään ja kaulan alueen vammat olivat yleisiä 29 %, jolloin seurauksena oli tavallisimmin aivotärähdys. Jopa 70 % pään ja kaulan alueen vammoista sattui pojille. (Tiirikainen 2009, 112.) Kouvolan tapaturmahankkeessa kerättyjen tietojen mukaan tapaturmista aiheutuneet vammat olivat tavallisesti pinnallisia ja ne sijaitsivat yleisimmin pään alueella. Suurin osa vammoista ei ollut vakavia ja ne hoidettiin päivähoitoyksikössä - noin joka kymmenes tapaturmista vaati vähintään käynnin terveydenhuollon ammattilaisen luona. Toisen aiheuttamia tapaturmia oli neljännes tapaturmista, joista tahallisesti ja tahattomasti aiheutettujen tapaturmien osuus oli yhtä suuri. (Nurmi-Lüthje & Lüthje 2009.)

6 TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖTAPATURMAT

Työssä jaksamisesta on tullut nykypäivän suurimpia haasteita. Työuupumus, masennus, sairauspoissaolot ja ennenaikaiset eläkkeelle siirtymiset lisääntyvät jatkuvasti. Syitä uupumiseen voidaan varmasti löytää niin yhteiskunnalliselta tasolta, työyhteisöistä kuin yksilötasoiltaakin. Työkyky on työntekijän ja työnantajan tärkeintä pääomaa. Se ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Työkyky ei nimittäin säily hyvänä ellei sitä vaalita. (Aalto 2006, 3.)

Laajojen haastattelututkimusten perusteella suomalaisille sattuu vähintään 143 000 työtapaturmaa vuodessa (Karmavalo & Kukkonen 2008, 11). Vakuutusyhtiöille ilmoitetaan puolestaan vuosittain hieman yli 100 000 työtapaturmaa. Ero johtuu siitä, että vakuutusyhtiöt korvaavat vain yli kolmen päivän poissaoloon johtaneet tapaturmat, kun haastatteluissa vastaajat voivat mainita pienimmänkin vahingon. Viimeisten kymmenen vuoden aikana tapaturmat ovat lisääntyneet jopa 25 %. Tulevaisuudessa voi odottaa työtapaturmien hidasta laskua elinkenorakenteen muutoksen seurauksena. (Tiirikainen 2009, 103-104.)

Vaarallisimmat toimialat löytyvät perinteiseen tapaan teollisuuden ja rakentamisen piiristä. Yleisimpiä työtapaturmia ovat kaatumiset, liukastumiset, esineisiin satuttaminen ja äkillinen liike. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2007, 47.) Työntekijän äkillinen fyysinen tai henkinen kuormittuminen on syynä viidesosaan tapaturmista. Tavallisin seuraus työtapaturmasta (lähes puolet tapauksista) on alle kolmen päivän poissaolo työstä. Työmatka on työpäivän vaarallisin osa, sillä useimmilla työssäkävillä riski joutua liikenneonnettomuuteen on suurempi kuin riski joutua työtapaturmaan. (Tiirikainen 2009, 103-106.)

Koulutuksen ja työnopastuksen/perehdyttämisen merkitys on erityisen suuri uudelle työntekijälle tai uuteen tehtävään siirryttäessä. Tällöin täytyy oppia turvalliset työtavat, riskit ja niiden torjunta. (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö 2007, 47.)

7 TAPATURMIEN ENNALTAEHKÄISY

7.1 Primaari-, sekundaari- ja tertiaaripreventio

Vaikka tapaturmien ehkäisytyö painottuu ennaltaehkäisevään työhön, tulisi tapaturmien ehkäisytyön toteutua prevention kolmella tasolla: Primaari-, sekundaari- ja tertiaalitasolla (Tiirikainen 2009, 12-13). Ainoastaan primaaripreventio on puhtaasti ennaltaehkäisevää. Primaariprevention kohteena ovat terveet ihmiset ja tarkoituksena on ehkäistä tapaturmien syntyminen. Primaaripreventiota voidaan toteuttaa varautumalla uhkaan jo ennen kuin vaaratekijä on läsnä. (Koskenvuo & Mattila 2009.)

Sekundaaripreventiolla on tärkeä rooli silloin, kun yksilö on vammautunut tapaturmassa. Tavoitteena on ehkäistä olemassa olevan vamman paheneminen ja lyhentää sairausaikaa. Tertiaaripreventio keskittyy potilaiden ja heistä huolehtivien ohjaamiseen ja auttamiseen. (Tiirikainen 2009, 12-13.) Päämääränä on ehkäistä ja estää olemassa olevien seurauksien paheneminen, uusiutuminen ja komplikaatiot. Tertiaaripreventio liittyy kuntoutukseen ja sen edistämiseen. (Koskenvuo & Mattila 2009.)

7.2 Lähtökohdat

Tapaturmia ei aina voi välttää, mutta riskit voidaan tunnistaa ja niiden tunnistamisen perusteella voidaan toimintatapoja suunnitella tapaturmia ehkäiseviksi (Castrên- Helistö- Kämäräinen- Sahi 2003, 140). Lapset ovat tapaturmien ja niiden ennaltaehkäisyn keskeinen kohderyhmä. Lapset ja nuoret ovat erityisasemassa tapaturmien ehkäisytyössä, koska lapset ovat haavoittuvaisempia fyysisille iskuille kuin aikuiset. Lapset elävät aikuisille suunnitellussa maailmassa, eivätkä osaa aina arvioida tilanteiden tai tuotteiden mahdollisia vaaroja. Lapsilla on tasa-arvoinen oikeus terveyteen ja turvalliseen ympäristöön ja lasten ja nuorten tapaturmilla on suuri taloudellinen merkitys yhteiskunnalle. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 6.)

Jotta onnettomuuksilta voitaisiin välttyä, on tärkeää tietää kunkin alueen mahdolliset riskit. Onnettomuuksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy on mahdollista suorittamalla riskikartoitus. (Wilén 2006, 409.)

Tapaturmien ehkäisyn lähtökohtana on myös lasten tarpeiden huomioiminen ja lasten osallisuus tapaturmien ehkäisyn suunnitteluun. Osallisuuden on todettu lisäävän hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuuden tunnetta. Tasapaino lasten liikkumisen, ympäristösuhteen luomisen ja turvallisuuden välillä on myös keskeistä. Lasta tulee kannustaa liikkumiseen, mutta samalla suojella vaaroilta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 2-3.)

Tapaturmien ehkäisy perustuu ajatukseen, että tapaturmien syntyyn yhteydessä olevia tekijöitä pystytään tunnistamaan ja näihin syy- ja olosuhdetekijöihin vaikuttamalla voidaan pienentää tapaturmaan joutumisen riskiä ja vähentää onnettomuuden seurauksena syntyvän vamman vakavuutta. Tapaturmien ehkäisytyö lähtee vaaratekijöiden tunnistamisesta. Mitä paremmin vaaratekijät tunnistetaan ja mitä useampiin vaaratekijöihin pystytään vaikuttamaan, sitä varmemmin saadaan tuloksia. Lisäksi tapaturmien ehkäisytyö vaatii kansallisen ja paikallisen tason strategioiden kehittämistä, resurssien kohdentamista, menetelmien kehittämistä tutkimusten soveltamiseksi käytäntöön, monialaisia yhteistyöverkostoja ja hyvän tapaturmien seuranta- ja tilastointijärjestelmän (Tiirikainen 2009, 12-13.)

7.3 Turvallisuusasenteisiin vaikuttaminen

Turvallisuusasenteisiin vaikuttaminen on paljon puhuttu ja edelleen tärkeänä pidetty tavoite suomalaisessa tapaturmien torjuntatyössä (Tiirikainen 2009, 69.) Asenteisiin pyritään vaikuttamaan monenlaisella valistuksella; antamalla tietoa toimivista tapaturmien ehkäisykeinoista turvallisuuskoulutuksella ja –kasvatuksella, tiedottamalla ja kampanjoimalla, mutta myös lainsäädännön muutoksilla (Söderholm 2009). Valistamalla vaikutetaan ihmisten

turvallisuusasenteisiin sekä edistetään heidän omia valmiuksiaan ja taitojaan ehkäistä onnettomuuksia (Sisäasiainministeriö 2005).

Asenteisiin vaikuttaminen onkin haastavaa ja niiden muuttaminen ei tapahdu hetkessä. Oikeanlaiset asenteet ja sitoutuminen ovat kuitenkin merkittävässä asemassa tapaturmattomassa ympäristössä. (Lähipakuutus 2010.)

7.4 Tilanteiden seuranta

Tapaturmien ja ”läheltä piti” -tilanteiden kirjaaminen ja seuranta on osa suunnitelmallista tapaturmien torjuntaa. Kirjaamista ei ole syytä tehdä pelkästään korvaus- ja vastuuasioden vuoksi, vaan hyödyntää siitä karttuvaa tietoa monipuolisesti tapaturmien ehkäisyssä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009 b, 8.)

Vaaratilanteiden seuranta ja raportointi ei ole tällä hetkellä systemaattista päiväkodeissa. Päiväkodin henkilöstön säännöllisen lasten turvallisuuteen liittyvän koulutuksen on havaittu vähentävän turvallisuusriskejä. (Tiirikainen 2009, 113-114.)

7.5 Turvallisuuskasvatus

Turvallisuuskasvatuksella tarkoitetaan niitä kasvatuksellisia ja opetuksellisia toimia, joilla lisätään lapsen tietoa turvallisuuteen liittyvistä asioista, annetaan lapselle valmiuksia selviytyä yllättävistä tilanteista. Turvallisuuskasvatus tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. (Evinsalo 2004.)

Lasten turvallisuus on aikuisten vastuulla, mutta lapset itse kuitenkin hyötyvät turvataitojen osaamisesta. Turvataidot tarjoavat lapsille tietoa ja lapset oppivat tunnistamaan uhkatilanteita ja keinoja itsensä suojelemiseksi. (Poijula 2008, 195-197.) Olennaista on, että opetettava asia liitetään lapsen kokemusmaailmaan.

Asiaa tulee käsitellä lapsen näkökulmasta katsottuna ja ikätasoon sovitettuna. Opetettavien asioiden tulee olla merkityksellisiä lapselle. (Evinsalo 2004.)

Päiväkodilla on vastuu ja erinomaiset mahdollisuudet antaa lapsille monipuolista turvallisuuskasvatusta. Lapsuuden ja nuoruuden aikana omaksutaan sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, jotka vaikuttavat koko loppuelämän turvallisuuskäyttäytymiseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009b, 6.)

7.6 Aktiivinen ja passiivinen tapaturmien ehkäisy

Tapaturmien ehkäisy voi olla joko aktiivista tai passiivista (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a, 2). Aktiivisella toimintatavalla tarkoitetaan toimia, joissa pyritään rohkaisemaan ja vahvistamaan ihmisten omaa toimintaa itsensä ja kanssaihminen suojelemiseksi tapaturmilta. Passiivisella toimintatavalla tarkoitetaan väestöön yleisesti suuntautuvia toimia, joilla pyritään laajemmin luomaan turvallisuutta. Näitä ovat esimerkiksi pyöräteiden lisäämiset tai lainsäädännölliset keinot. (Tiirikainen 2009, 15.)

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

8.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tavoitteena oli tehdä turvallisuuskartoitus päivähoitoon Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella. Tarkoituksena oli saada selville päivähoiton turvallisuustilanne. Tämä tutkimustehtävä on jaettu lisäksi alatehtävään, Tarkoituksena oli selvittää päivähoiton turvallisuuden mahdolliset keskeisimmät riskitekijät. Kokonaisuutena tavoitteena oli laatia kattava turvallisuuskartoitus, jotta työn pohjalta voidaan laatia turvallisuussuunnitelma.

Tutkimuksen päätehtävä on:

1. Tehdä Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle päivähoiton turvallisuuskartoitus.

Tutkimuksen alatehtävä on:

2. Mitkä ovat keskeisimmät riskitekijät?

8.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on kvantitatiivisesti painottunut, mutta tutkimustulosten analysointiin on käytetty myös kvalitatiivista sisällönanalyysia. Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Sen avulla selvitetään lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Aineiston keruussa käytetään yleensä standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. (Heikkilä 2001, 16.) Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja tuloksia voidaan kuvata graafisesti pylväs- ja ympyrädiagrammeilla ja histogrammeilla (Edling- Hedström 2003, 37).

Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan laadullista tutkimusta. Kvalitatiivisen tutkimuksen filosofinen lähtökohta on suurelta osin fenomenologia ja hermeneutiikka. Fenomenologia tarkoittaa tieteenfilosofista suuntausta, joka korostaa ihmisen havaintoihin ja kokemuksiin perustuvaa tiedon tuottamista, hermeneutiikka tarkoittaa tieteenfilosofista suuntausta, joka korostaa merkityksiä

sisältävien kokonaisuuksien ymmärtämistä ja tulkintaa. (Jyväskylän yliopisto 2010.) Filosofinen lähtökohta perustuu usein tulkinnalliseen lähestymistapaan. Pyrkimyksenä on ymmärtää ihmisten toimintaa ja löytää ilmiöiden yhteisiä merkityksiä. Selitettäessä ihmisen toimintaa pyritään ymmärtämään toiminnan tavoitteet, motiivit ja taustalla vaikuttavat syyt. (Niskanen 2009.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään vähemmän strukturoidusti kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa ja aineisto on usein tekstimuotoista (Heikkilä 2001, 17.)

8.3 Tutkimuksen kohderyhmä

Tarkoituksena oli saada selville päivähoiton turvallisuustilanne ja kartoittaa turvallisuusriskejä. Tämän takia, tutkimuksen kohderyhmä koostui Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueen ryhmäperhepäivähoidon ja päiväkotien työntekijöistä sekä alueen perhepäivähoitajista.

8.4 Tutkimusaineiston keruu

Huhtikuussa 2009 pidettiin turvallisuuskartoituksen ja -suunnitelman laadinnan tiimoilta kokous Kauhavalla, johon osallistui Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perhepäivähoidon alueen päiväkotien johtajat, perhepäivähoidon ohjaajat, tutkimuksen laatija sekä varhaiskasvatusjohtaja, joka kokouksen järjesti. Siellä keskusteltiin muun muassa tutkimuksen sisällöstä, suunnitelman ja kyselyn toteutuksesta. Varhaiskasvatusjohtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja, joka tutkimusaiheen esitteli, ovat olleet yhdyshenkilöinä ja ohjaajia Kuntayhtymä Kaksineuvoisen puolelta tässä projektissa.

Tutkimusaineiston keruuseen käytettiin kahteen osaan jaettua kyselylomaketta (liite 4). Yhteensä kysymyksiä oli neljäkymmentäkuusi (46). Lomakkeen yleisissä tiedoissa kysyttiin työyksikkö (perhepäivähoito, päiväkotito tai perhepäivähoito). Kysely- ja mittausmenetelmänä käytettiin suuremmaksi osaksi Likert- asteikkoa. Likertin asteikko on tavallisesti 4- tai 5-portainen järjestysasteikon tasoinen

asteikko, jossa toisena ääripäänä on useimmiten täysin *samaa mieltä* ja toisena ääripäänä täysin *eri mieltä*. (Heikkilä 2001, 53.) Tai kuten tässä turvallisuuskyselylomakkeessa numero viisi tarkoitti erinomaista ja numero yksi huonoa. Likert- asteikossa neutraaliluokka on yleensä sijoitettu asteikon keskimmäiseksi luokaksi (Valli 2001, 35).

Kyselylomake on jaettu ulkotilojen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin, jossa oli neljätoista (14) strukturoitua kysymystä. Toinen osa kyselylomakkeesta sisälsi sisätiloihin, lapsiin ja henkilöstöön liittyviä kysymyksiä, jossa oli kaksikymmentäkahdeksan (28) strukturoitua kysymystä. Toisessa osassa lomaketta oli myös avointen kysymysten osio, jossa oli yksi (1) puolistrukturoitu kysymys ja kolme (3) avointa kysymystä. Avointen kysymysten avulla oli tarkoitus saada selville työntekijöiden näkökulmia päivähoiton turvallisuudesta sekä heidän mielestä keskeisimpiä uhka - ja riskitekijöitä päivähoitossa. Toukokuussa varhaiskasvatusjohtaja tavattiin uudelleen näiden kyselyjen tiimoilta ja hän auttoi kyselyjen lähettämässä eteenpäin.

Kyselylomakkeet lähetettiin kohderyhmälle toukokuussa 2009 ja lomakkeet tuli palauttaa 30.6.2009 mennessä päivähoiton kuukausilistojen ja päiväkirjojen mukana varhaiskasvatusjohtajalle. Kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 177 kappaletta; päiväkotien työntekijät: 72, ryhmäperhepäivähoiton työntekijät: 15 ja perhepäivähoitajat: 90. Kyselylomakkeiden mukana lähetettiin saatekirje, jolla kohderyhmää lähestyttiin (liite 3).

8.5 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimusaineiston strukturoidut kysymykset analysoitiin TAK-tietokoneohjelmaa käyttäen, joka saatiin työhön avuksi varhaiskasvatusjohtajalta, sekä Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmaa käyttäen. Näin strukturoitujen kysymysten vastaukset saatiin helposti analysoitavaan muotoon. Tutkimustulokset esitetään graafisesti pylväsdiagrammeina.

Avoimet kysymykset analysointiin kvalitatiivisin menetelmin käyttäen sisällönanalyysia. Sisällönanalyysillä on tarkoitus saada tutkittava aineisto tiivistetympään muotoon. Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kvalitatiivisen analyysin vaiheet aloitettiin litteroimalla aineisto, eli kirjoittamalla puhtaaksi avointen kysymysten vastaukset ja perehtymällä aineistoon. Seuraavassa vaiheessa redusoitiin, eli aineistosta karsittiin tutkimukselle epäolennainen pois, tiivistettiin teksti. Seuraavaksi listattiin pelkistetyt ilmaukset ja klusteroitiin eli ryhmiteltiin alaluokkiin. Luokittelua jatkettiin niin että aineisto tiivistyi yläluokkiin, ja lopulta pääluokkiin. Aineisto myös kvantifioitiin, eli laskettiin kuinka monta kertaa sama asia esiintyy aineistossa. (Tuomi-Sarajärvi 2006, 110-117.)

8.6 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus on suoraan verrannollinen käytetyn mittarin luotettavuuteen. Mittarin luotettavuus ja tarkoituksenmukaisuus ovat tutkimuksen kulmakiviä. (Tähtinen- Isoaho 2001, 137.) Luotettavuutta on perinteisesti kuvattu kahdella termillä: reliabiliteetilla ja validiteetilla (Metsämuuronen 2001, 50-53). Reliabiliteetti ja validiteetti ovat avaintekijöitä tutkimusta arvioitaessa (Silverman 2001, 40). Validiteetilla mitataan tutkimuksen pätevyyttä, eli onko mitattu ja tutkittu sitä, mitä oli tarkoituskin mitata/tutkia. Reliabiliteetin sisältö viittaa tutkimuksen toistettavuuteen. (Dahlberg 1993, 96.) Tutkimus on validi siltä osin, että on tutkittu sitä, mitä tutkimustehtävässä on määritelty, eli tehty turvallisuuskartoitus ja otettu selvää mahdollisista riskitekijöistä. Reliabiliteettia tukee se, että kysely olisi toistettavissa. Luotettavuutta parantaa tutkimusmenetelmien yhdistäminen, kvantitatiivista ja kvalitatiivista aineiston analyysia on yhdistetty tutkimuksessa. Aineisto on analysoitu ja laskettu useampaan kertaan virheiden minimoimiseksi.

Tutkimus noudattaa eettisiä periaatteita, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen. Kyselyyn vastattiin nimettömästi. Kysymyksiä analysoitaessa huomattiin, että kyselylomakkeet olisi ollut hyvä esitestata. Esitestauksen avulla olisi voitu varmistaa, että kaikki kysymykset ovat ymmärrettävässä muodossa ja lomaketta olisi voinut selkeyttää.

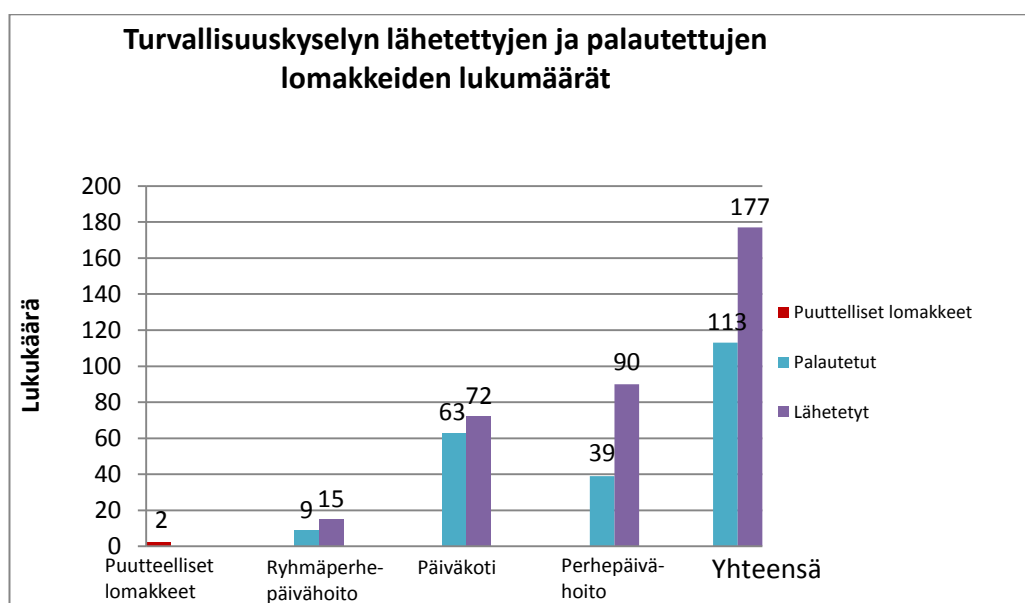
Aineiston avointen kysymysten analysoimisessa jouduttiin välillä tulkitsemaan vastauksia, koska pieni osa vastauksista oli kirjoitettu epäselvästi ja ympärilyöreästi. Tutkimuksessa on perehdytty asiantuntijoiden kirjoittamiin teoksiin ja tutkimuksiin. Kirjallisuus on yksi luotettavuustekijä tutkimuksessa.

Työn luotettavuutta lisää myös se, että aiheesta tehdyt valtakunnalliset tutkimukset ovat antaneet hyvin samansuuntaisia tuloksia, kuin nyt tehty tutkimus. Tutkimus on käyttökelpoinen Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle, tutkimuksen avulla voidaan kehittää päivähoiton turvallisuutta ja laatia turvallisuussuunnitelma tutkimusta hyväksi käyttäen.

9 TUTKIMUSTULOKSET

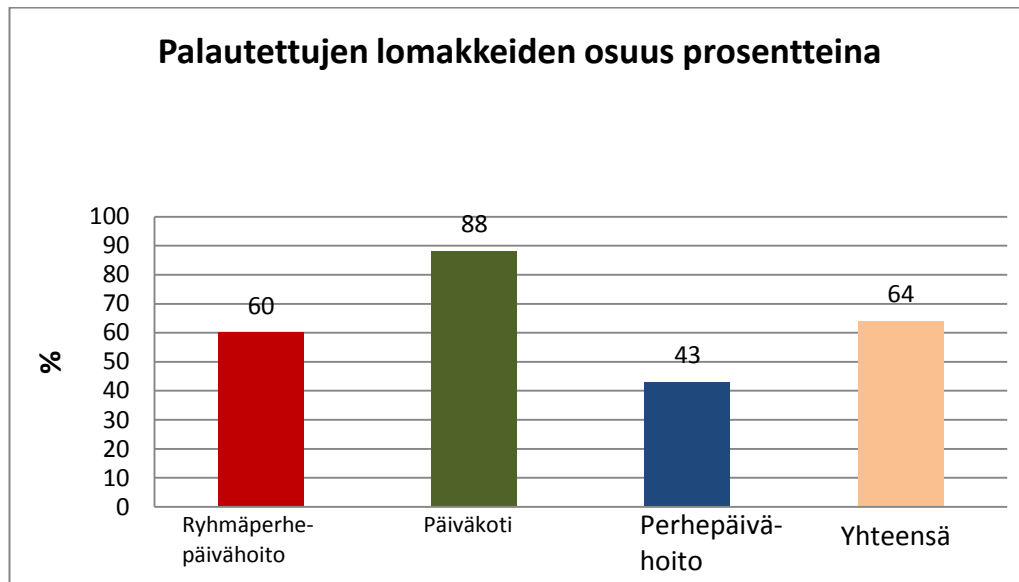
9.1 Kohderyhmän taustatiedot

Kyselylomake lähetettiin yhteensä 177:lle päivähoidon työntekijälle, tämä jakautui seuraavasti eri yksiköihin: ryhmäperhepäivähoidon työntekijät 15, perhepäivähoitajat 90 ja päiväkodin työntekijät 72. Turvallisuuskyselyn taustatiedoissa kysyttiin missä yksikössä Kuntayhtymä Kasineuvoisen työntekijä työskentelee. Kaaviosta (1) käy ilmi palautettujen ja lähetettyjen kyselylomakkeiden lukumäärät, sekä yksikkö, missä tutkimuksen henkilöt työskentelivät.

Kaavio 1. Turvallisuuskyselyn palautettujen ja lähetettyjen lomakkeiden lukumäärät.

Turvallisuuskyselyn vastausprosentti oli yhteensä 64. Ryhmäperhepäivähoidon työntekijöistä 60% vastasi kyselyyn, päiväkotien työntekijöiden vastausprosentti oli 88 ja perhepäivähoitajista 43% vastasi kyselyyn (kaavio 2).

Kaavio 2. Turvallisuuskyselyn palautettujen lomakkeiden osuus lähetetyistä.

9.2 Päivähoidon turvallisuuskyselyn analysointi

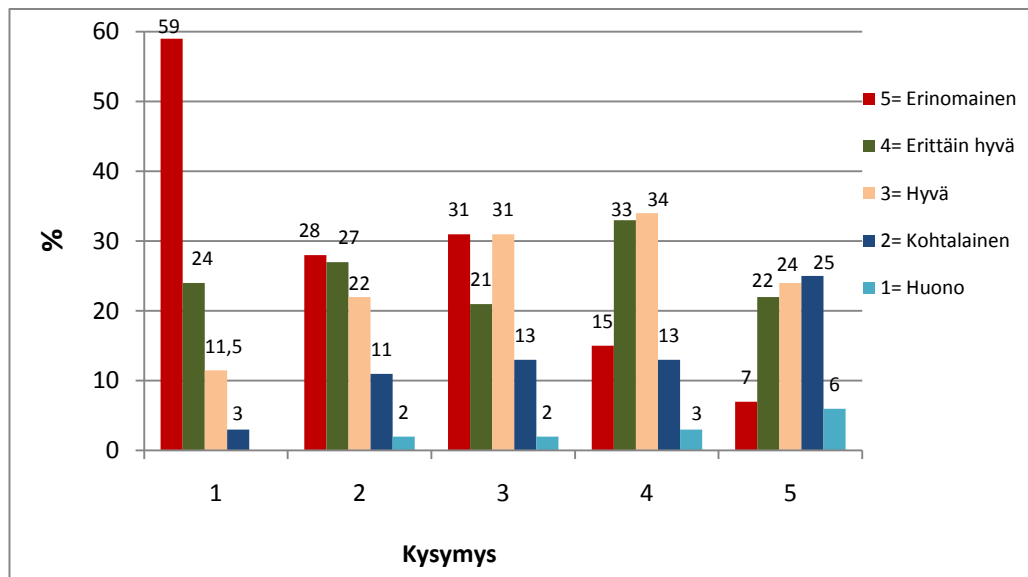
9.2.1 Ulkotiloihin liittyvät kysymykset

Kaaviossa 3 tarkastellaan ulkotiloihin liittyvien kysymysten 1-5 vastausprosentteja. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, pääsevätkö pelastusajoneuvot esteettä päivähoitopaikan viereen. Enemmistö, 59 % päivähoiton työntekijöistä oli sitä mieltä, että pelastusajoneuvot pääsevät erinomaisesti päivähoitopaikan viereen ja 24 % oli vastannut kysymykseen erittäin hyvin, 11,5 % vastasi hyvin ja 3 % kohtalaisesti. Tämän kysymyksen tyyppiarvo eli moodi, oli korkein mahdollinen, eli 5.

Toisessa kysymyksessä päivähoiton työntekijät arvioivat lasten kotimatkan turvallisuutta (tässä otettiin huomioon muun muassa hakeeko ala-ikäinen sisarus hoidosta, kulkeeko lapsi yksin, kotimatkan pituus, liikennet riskit). 28 % vastasi

lasten kotimatkan turvallisuuden olevan erinomainen, 27 % erittäin hyvä, 22 % hyvä, 11 % kohtalainen ja 2 % huono. Moodiksi määräytyi 5.

Kolmannessa kysymyksessä arvioitiin onko hoitopaikan läheisyydessä turvalliset pysäköintimahdollisuudet. 31 % vastasi erinomainen, 31 % hyvä, 21 % erittäin hyvä, 13 % kohtalainen ja 2 % huono. Moodiksi määräytyi kaksi arvoa 5 ja 3.

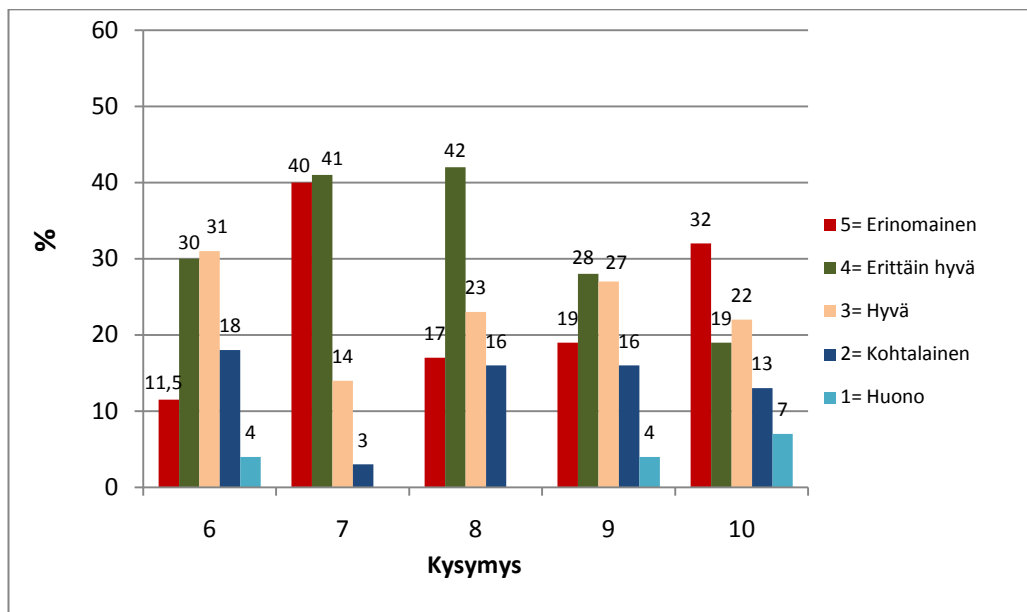
kaavio 3. Ulkotilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 1-5.

Työntekijät arvioivat kiinteiden leikkivälineiden turvallisuutta piha-alueilla neljännessä kysymyksessä. 34 % oli sitä mieltä, että kiinteiden leikkivälineiden turvallisuus on hyvä, 33 % vastasi erittäin hyvä, 15 % vastasi erinomainen, 13 % mielestä kohtalainen ja 3 % huono. Moodi oli 3.

Viides kysymys käsitti päivähoiton piha-alueen porttien ja aitojen kunnan ja rakenteen arvioimista. 25 % oli sitä mieltä, että kunto ja rakenne on kohtalainen, 24 % mielestä hyvä, 22 % erittäin hyvä, 7 % mielestä erinomainen ja 6 % mielestä huono. Tyyppiarvo oli 2.

Kaaviossa 4 näkyy graafinen esitys turvallisuuskyselyn kysymyksistä 6-10. Kuudennessa kysymyksessä päivähoiton työntekijät arvioivat toteutuuko piha-alueen tarkistus ennen ulkoilua (otetaan huomioon muun muassa välineiden kunnan tarkistus, vaarallisten esineiden poistaminen, kuten lasinsirpaleet). 31 %

työntekijöistä vastasi tarkistuksen toteutuvan hyvin, 30 % erittäin hyvin, 18 % kohtalaisesti ja 4 % huonosti. Tyyppiä arvoksi eli moodiksi määräytyi 3.

Kaavio 4. Ulkotilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 6-10.

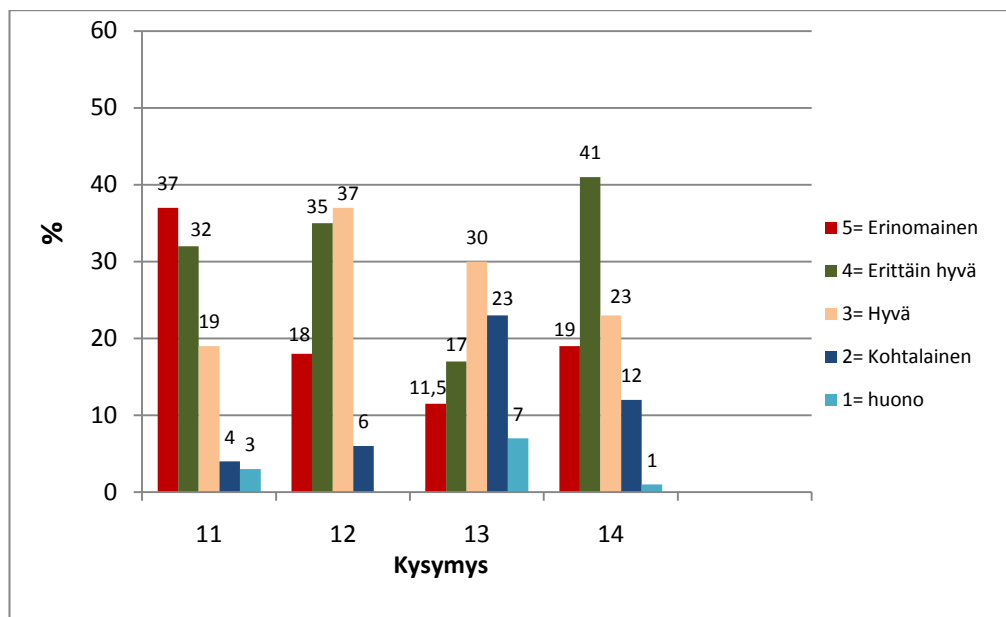
Seitsemäs kysymys koski lasten valvontaa piha-alueella. 41 % mielestä lasten valvonta piha-alueella toteutui erittäin hyvin, 40 % mielestä erinomaisesti, 14 % vastasi hyvin ja 3 % kohtalaisesti. Moodiksi määräytyi 4.

Kahdeksannessa kysymyksessä arvioitiin piha-alueen turvallisuutta lapselle kokonaisuutena. 42 % mielestä piha-alueen turvallisuus oli erittäin hyvä, 23 % mielestä hyvä, 17 % vastasi erinomainen ja 16 % kohtalainen. Moodi oli 4.

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, onko valvonnassa otettu huomioon ulkotilan valaistus ja valvonnan katvealueet. 28 % vastasi erittäin hyvin, 27 % hyvin, 19 % erinomaisesti, 16 % kohtalaisesti ja 4 % huonosti. Moodi oli 4.

Kymmenes kysymys käsitteli hoitopaikan heijastinnauhojen ja liivien riittävyyttä lasten ulkoilussa. 32 % mielestä riittävyys ja käytettävyys oli erinomainen, 22 % vastasi hyvä, 19 % erittäin hyvä, 13 % kohtalainen ja 7 % huono. Moodiksi määräytyi 5.

Kaaviossa 5 esitetään turvallisuuskyselyn kysymyksien 11-14 vastausprosentit. Kysymyksessä 11, päivähoiton työntekijät arvioivat lasten kuljetusasioiden selvyyttä. 37 % työntekijöistä oli sitä mieltä, että kuljetusasiat ovat erinomaisesti selvillä, 32 % vastasi erittäin hyvin, 19 % vastasi hyvää, 4 % kohtalain ja 3 % huono. Tyyppi-arvo eli moodi oli 5.

Kaavio 5. Ulkotilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 11-14.

Kahdennessatoista kysymyksessä vastaajien piti arvioida hoitopaikan ulkopuolella liikkumisen turvallisuutta (esimerkiksi retket). 37 % arvioi turvallisuuden hyväksi, 35 % erittäin hyväksi, 18 % erinomaiseksi ja 6 % kohtalaiseksi. Moodi oli 3.

Kolmastoistakysymys käsitteli lasten katoamiseen varautumista (otetaan huomioon onko lähetsintäohje, tilanteen jälkihoito- ja arviointi). 30 % työntekijöistä oli sitä mieltä että on varauduttu hyvin. 23 % arvioi varautumisen olevan kohtalaista, 17 % erittäin hyvää, 11,5 % erinomaista ja 7 % huonoa. Moodi oli 3.

Viimeiseksi turvallisuuslomakkeessa pyydettiin arvioimaan lasten turvallisuutta ulkoalueella liikenteen kannalta ajateltuna. 41 % vastasi turvallisuuden olevan

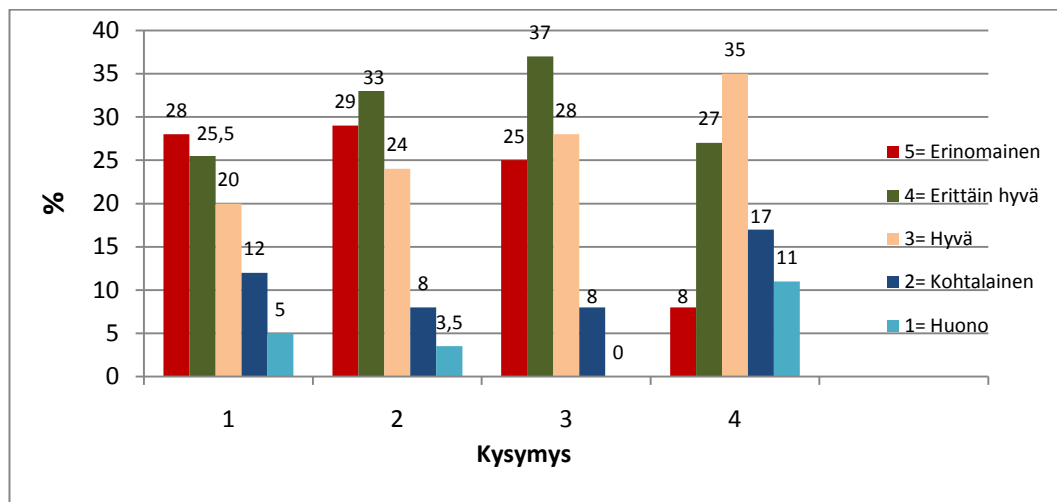
erittäin hyvä, 23 % hyvä, 19 % erinomainen, 12 % kohtalainen ja 1 % huono. Moodi oli 4.

9.2.2 Sisätiloihin, lapsiin ja henkilöstöön liittyvät kysymykset

Tämän turvallisuuskyselyn toinen osio käsittelee sisätilojen turvallisuutta sekä lasten ja henkilöstön turvallisuutta päivähoidossa. Kaaviossa 6 esitellään päivähoidon työntekijöiden vastauksia turvallisuuskyselyn kysymyksiin 1-4.

Sisätilojen turvallisuutta kartoittaessa ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin hoitopaikan tiloja (koko) suhteessa lasten määrään ja toimintaan. 28 % päivähoidon työntekijöistä oli sitä mieltä, että tilat ovat erinomaiset, 25,5 % :n mielestä erittäin hyvät, 20 % vastasi hyvä, 12 % vastasi kohtalainen ja 5 % huono. Moodi eli tyyppiarvo oli 5.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin hoitopaikan rakennusosien kuntoa ja turvallisuutta (sisältää ulko- ja sisäseinät, ulko-ovet, sisäkatot, ikkunat, lattiat). 33 % työntekijöistä vastasi rakennusosien kunnan ja turvallisuuden olevan erittäin hyvä, 29 % vastasi erinomainen, 24 % hyvä, 8 % kohtalainen ja 3,5 % huono. Moodi oli 4.

Kaavio 6. Sisätilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 1-4.

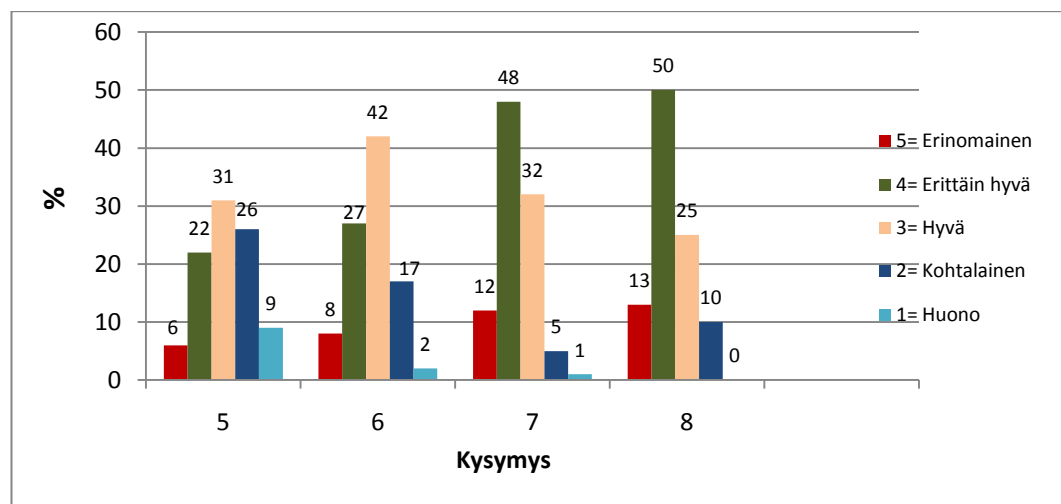
Kolmas sisätiloihin liittyvä kysymys käsitteli irtokalusteiden (tuolit, pöydät), varusteiden (wc-istuimet, lavuaarit), lasten kiinteiden välineiden (puolapuut)

kuntoa ja turvallisuutta. 37 % päivähoidon työntekijöistä piti välineiden ja varusteiden kuntoa erittäin hyvänä, 28 % vastasi kunnan olevan hyvä, 25 % erinomainen ja 8 % kohtalainen. Moodi oli 4.

Neljännessä kysymyksessä arvioitiin päivähoitopaikan ilmanvaihtoa ja sisäilman laatua. 35 % vastaajista piti ilmanvaihtoa ja laatua hyvänä, 27 % erittäin hyvänä, 17 % kohtalaisena, 11 % huonona ja 8 % erinomaisena. Moodi oli 3.

Kaaviossa 7 esitetään vastausprosentit turvallisuuskyselyn sisätiloja ja hygieniaa koskeviin kysymyksiin 5-8. Viidennessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan äänen voimakkuutta ja akustiikkaa sisätiloissa, koska akustiikka vaikuttaa melutasoon. 31 % vastaajista oli sitä mieltä, että äänen voimakkuus ja akustiikka on hyvä, 26 % vastasi kohtalainen, 22 % erittäin hyvä, 9 % huono ja 6 % erinomainen. Moodi oli 3.

Kuudes kysymys käsitteli sisätilojen esteettömyyttä. 42 % työntekijöistä vastasi esteettömyyden olevan hyvä, 27 % erittäin hyvä, 17 % kohtalainen, 8 % erinomainen ja 2 % huono. Moodi oli näin ollen 3.

Kaavio 7. Sisätilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 5-8.

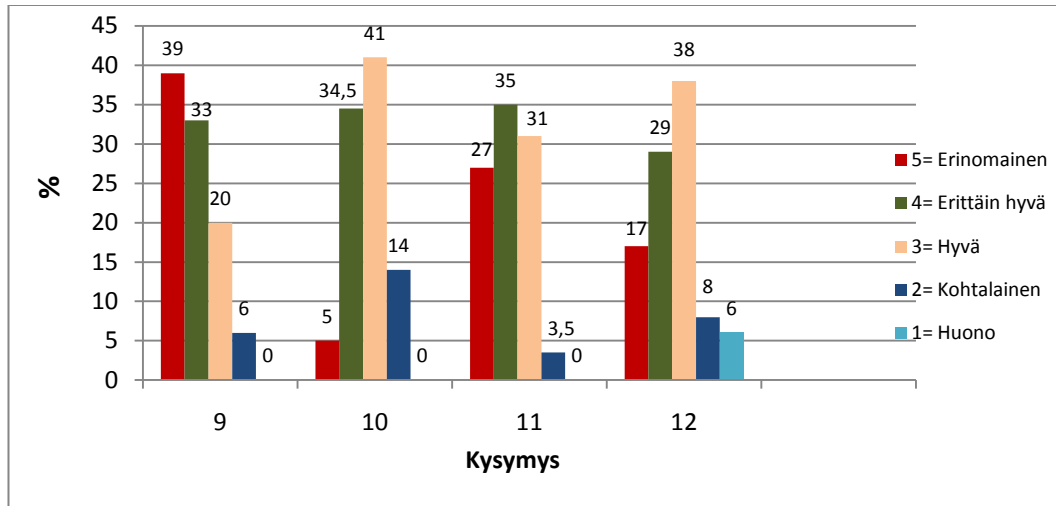
Seitsemännessä kysymyksessä piti antaa kokonaisarviointi sisätilojen turvallisuudesta. 48 % työntekijöistä koki sisätilojen turvallisuuden olevan erittäin

hyvä, 32 % vastasi hyvä, 12 % erinomainen, 5 % kohtalainen ja 1 % huono. Moodi oli 4.

Kahdeksas kysymys käsitteli päivähoiton hygieniää (lelujen pesu, potta, wc-allas, keittiö). 50 % oli sitä mieltä, että hygieniatilanne on erittäin hyvä, 25 % vastasi hyvä, 13 % erinomainen ja 10 % kohtalainen. Moodiksi määräytyi 4.

Kaaviossa 8 on esitetty vastausjakauma prosentteina turvallisuuskyselyn kysymyksiin 9-12. Yhdeksäs kysymys käsitteli lasten tuonti- ja hakutilanteiden turvallisuutta (hakijat määritelty, päihteet). Työntekijöistä 39 % piti lasten tuonti- ja hakutilanteiden turvallisuutta erinomaisena, 33 % erittäin hyvänä, 20 % hyvänä ja 6 % kohtalaisena. Moodi oli 5.

Kymmenennessä kohdassa arvioitiin päivähoiton henkilöstön valmiutta onnettomuuksien ehkäisemiseen ja toimintaan lasten ja työntekijöiden sairaus- ja tapaturmatilanteissa. 41 % työntekijöistä vastasi hyvä, 34,5 % erittäin hyvä, 14 % piti valmiuttaan kohtalaisena ja 5 % erinomaisena. Moodi oli 3.

Kaavio 8. Sisätilojen, lasten ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvät kysymykset 9-12.

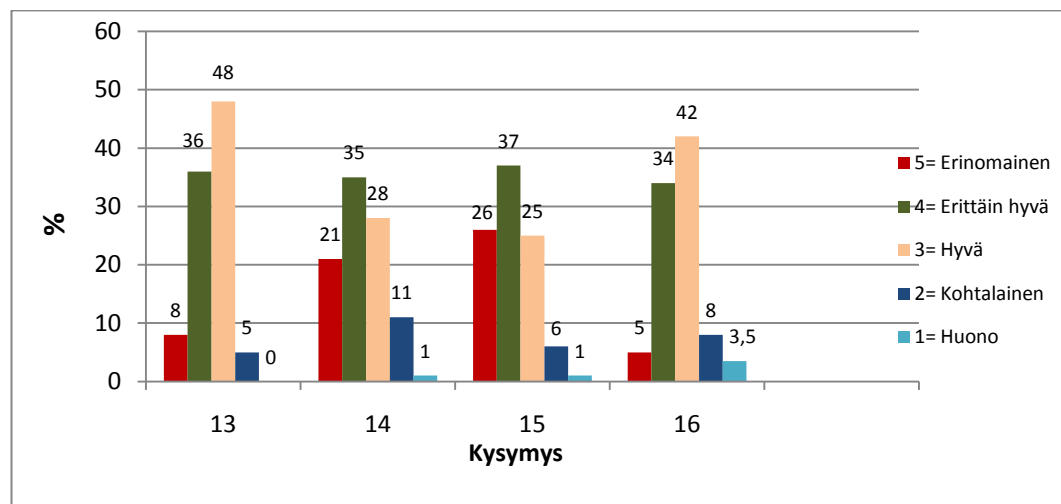
Yhdennessätoista kohdassa arvioitiin sähkölaitteiden kuntoa ja turvallisuutta. 35 % päivähoiton työntekijöistä arvioi sähkölaitteiden kunnan ja turvallisuuden olevan erittäin hyvä, 31 % hyvä, 27 % erinomainen ja 3,5 % kohtalainen.

Moodiksi määräytyi 4. Kahdestoista kysymys käsitteli lääkekaappia ja sen sisältöä. 38 % prosenttia oli sitä mieltä, että lääkekaappi ja sen sisältö on hyvä, 29 % vastasi erittäin hyvä, 17 % erinomainen, 8 % kohtalainen ja 6 % huono. Moodi oli 3.

Kaaviossa 9 esitetään turvallisuuskyselyn kysymyksiä 13-16 vastausjakauma prosentteina. Sisätiloissa olevien lelujen terveellisyttä ja turvallisuutta (mukaan lukien lelupäivinä tuodut lelut) arvioitiin kohdassa kolmetoista. 48 % työntekijöistä vastasi lelujen terveellisuuden ja turvallisuuden olevan hyvä, 36 % erittäin hyvä, 8 % erinomainen ja 5 % kohtalainen. moodi oli 3.

Neljästoista kysymys käsitteli lasten koskemattomuuteen kohdistuvien uhkien ja riskien tiedostamista sekä toimintaan varautumista. 35 % työntekijöistä vastasi erittäin hyvä, 28 % hyvä, 21 % erinomainen, 11 % kohtalainen ja 1 % huono. Moodi oli 4.

Viidestoista kysymys kartoitti viestintää vanhempien ja hoitopaikan välillä. 37 % työntekijöistä vastasi viestinnän sujumisen olevan erittäin hyvää, 26 % erinomaista, 25 % hyvää, 6 % kohtalaista ja 1 % huonoa. Moodi oli 4.

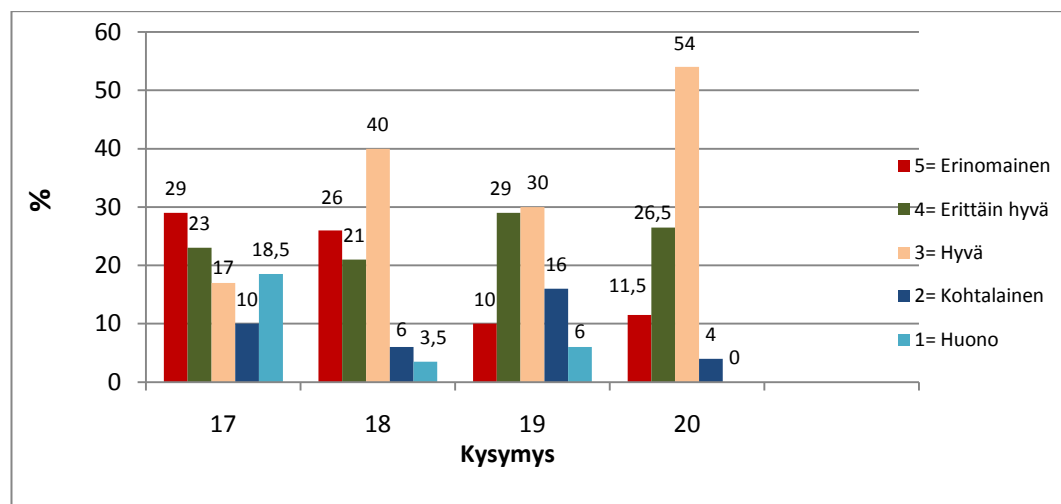

Kaavio 9. Sisätilojen, lasten ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvät kysymykset 13-16.

Kuudennessatoista kohdassa käsiteltiin työntekijän henkisen hyvinvoinnin turvaamista työpaikalla. 42 % työntekijöistä vastasi henkisen hyvinvoinnin turvaamisen olevan hyvä, 34 % erittäin hyvä, 8 % kohtalainen, 5 % erinomainen ja 3,5 % huono. Moodi oli 3.

Kaaviossa 10 esitetään henkilöstöön liittyvien kysymysten 17-20 vastausjakauma prosentteina. Kohdassa seitsemäntoista päivähoiton työntekijöiden piti arvioida työntekijöiden tiloja (peseytymis- ja pukeutumistilat, wc- tilat) työpaikalla. 29 % vastasi tilojen olevan erinomaiset, 23 % erittäin hyvät, 18,5 % huonot, 17 % hyvät ja 10 % kohtalainen. Moodiksi määräytyi 5. Tässä kysymyksessä vastausvaihtoehto 1 eli huono, sai eniten vastauksia, kun tarkastellaan koko kyselyä kokonaisuudessaan.

Kahdeksastoista kysymys käsitteli päihteiden käytön tunnistamisvalmiutta työpaikalla sekä toimintaa kyseessä olevassa tilanteessa. 40 % työntekijöistä oli sitä mieltä, että tunnistamis- ja toimintavalmiudet ovat hyvät, 26 % vastasi erinomaiset, 21 % erittäin hyvät, 6 % kohtalaiset ja 3,5 % huonot. Moodi oli 3.

Kaavio 10. Sisätilojen, lasten ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvät kysymykset 17-20.

Yhdeksästoista kohta kartoitti työntekijää uhkaavia tilanteita, toiminta-ohjeita, turvallisuusjärjestelyjä sekä ennaltaehkäisyä, eli mikä tilanne oli näiltä osin. 30 %

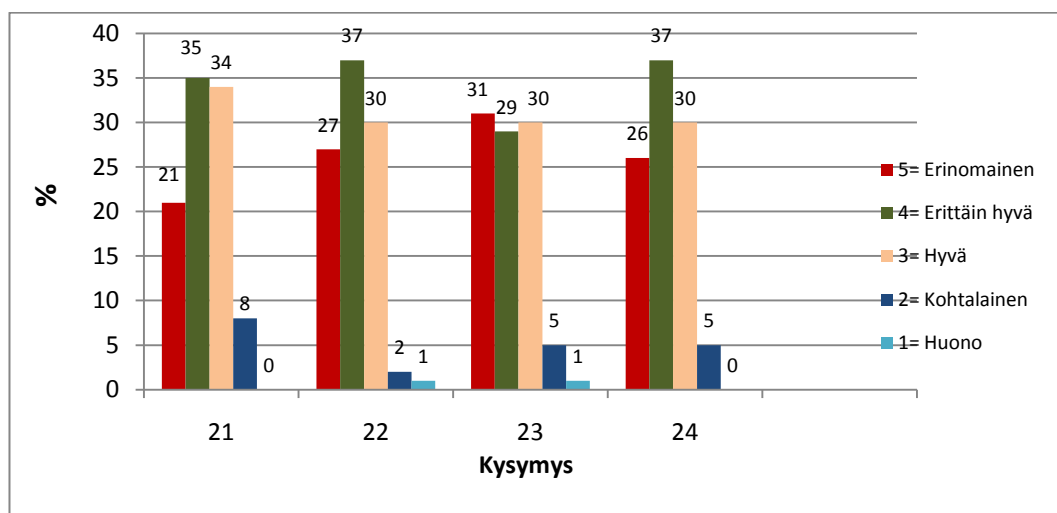
vastasi hyvä, 29 % erittäin hyvä, 16 % kohtalainen, 10 % erinomainen ja 6 % huono. Moodiksi määräytyi 3.

Kahdeskymmenes kohta käsitteli henkilökunnan riittävyyttä ja kelpoisuutta. 54 % vastasi henkilökunnan riittävyyden ja kelpoisuuden olevan hyvä, 26,5 % erittäin hyvä, 11,5 % erinomainen, 4 % kohtalainen. Moodiksi määräytyi 3.

Kaaviossa 11 esitetään turvallisuuskyselyn sisätiloihin liittyvien kysymysten 21-24 vastausjakauma prosentteina. Tilojen puhtaanapitoa ja siisteyttä kartoitettiin kysymyksessä kaksikymmentäyksi. Päivähoidon työntekijöistä 35 % vastasi puhtaanapitoon ja siisteyteen liittyvien asioiden olevan erittäin hyvin, 34 % vastasi hyvä, 21 % erinomaisesti ja 8 % kohtalaisesti. Moodi oli 4.

Turvallisuuskyselyn kohta kaksikymmentäkaksi käsitteli jätehuollon järjestelyjä. työntekijöistä 37 % vastasi jätehuollon järjestelyjen olevan erittäin hyvät, 30 % vastasi hyvät, 27 % erinomaisesti, 2 % kohtalaisesti ja 1 % huonosti. Moodi oli 4.

Kysymyksessä kaksikymmentäkolme kyseltiin lämmityksen, käyttöveden ja sähköjakelun toimimisesta. 31 % vastasi toimivuuden olevan erinomainen, 30 % vastasi hyvä, 29 % erittäin hyvä, 5 % kohtalainen ja 1 % huono. Moodiksi määräytyi 5.

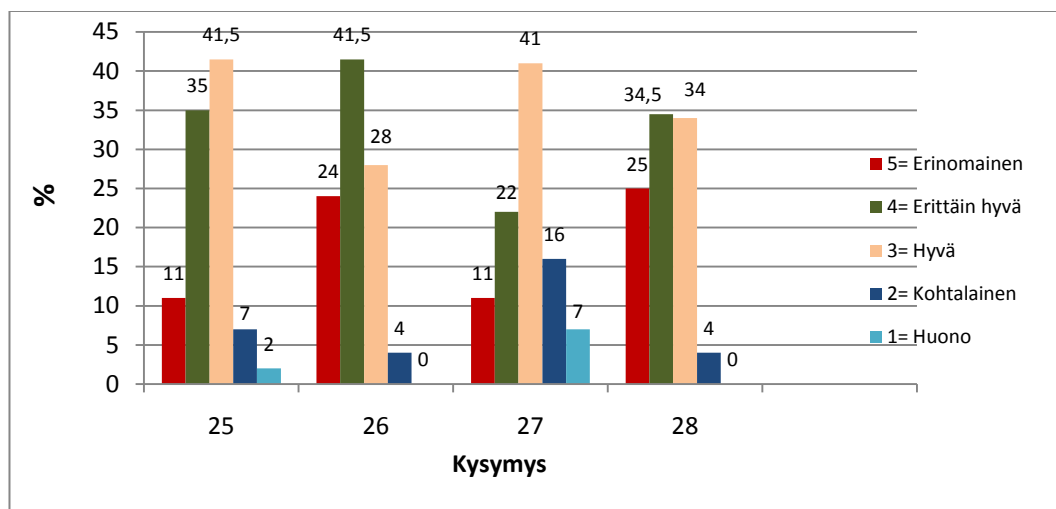
Kaavio 11. Sisätilojen turvallisuuteen liittyvät kysymykset 21-24.

Kysymyksessä kaksikymmentäneljä arvioitiin sisätilojen valaistusta. 37 % työntekijöistä vastasi valaistuksen olevan erittäin hyvä, 30 % vastasi hyvä, 26 % erinomainen ja 5 % kohtalainen. moodi oli 4.

Kuviossa 12 esitetään turvallisuuskyselyn kysymysten 25-28 vastausjakauma. Kysymys kaksikymmentäviisi käsitteli tartuntatautiepidemioihin varautumista. 41,5 % vastasi varautumisen epidemioihin olevan hyvä, 35 % vastasi erittäin hyvä, 11 % erinomainen, 7 % kohtalainen ja 2 % huono. Moodi oli 3.

Kohdassa kaksikymmentäkuusi arvioitiin hoitoyksikön paloturvallisuutta. Työntekijöistä 41,5 % oli sitä mieltä, että paloturvallisuustilanne on erittäin hyvä, 28 % vastasi hyvä, 24 % erinomainen ja 4 % kohtalainen. Moodi oli 4.

Kohdassa kaksikymmentäseitsemän käsitellään ilkivallan tekoa päivähoitopaikassa ja sen torjuntamahdollisuuksia (ilkivallantekijä ulkopuolinen). 41 % työntekijöistä vastasi hyvä, 22 % erittäin hyvä, 16 % kohtalainen, 11 % erinomainen ja 7 % huono. Moodiksi määräytyi 3.

Kaavio 12. Sisätilojen, lasten ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvät kysymykset 25-28.

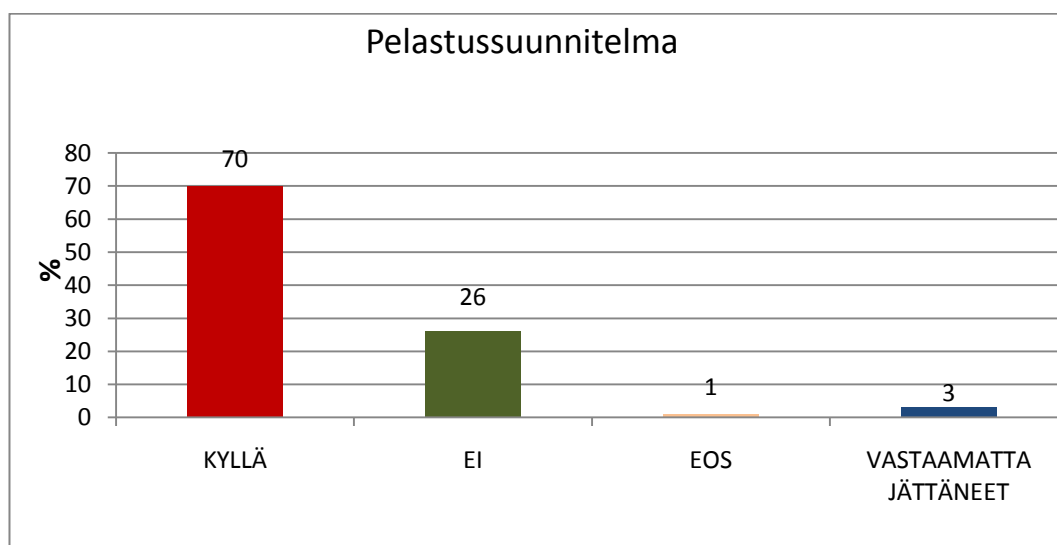
Kohdassa kaksikymmentäkahdeksan käsitellään päivähoiton tietoturvallisuutta (esimerkiksi, asiakirjojen säilyttäminen, vaitiolovelvollisuus). 34,5 %

työntekijöistä vastasi tietoturvallisuuden olevan erittäin hyvä, 34 % hyvä, 25 % erinomainen ja 4 % kohtalainen. Moodiksi määräytyi niukasti 4.

9.2.3 Avoimet kysymykset

Avoimia kysymyksiä turvallisuuskyselylomakkeessa oli kolme ja lisäksi yksi puolistrukturoitu. Avointen kysymysten avulla saatiin kartoitettua mahdollisia riskitekijöitä ja tärkeitä turvallisuuskohtia päivähoidossa, päivähoiton työntekijöiden avulla.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin onko pelastussuunnitelmaa laadittu. 69 % päivähoiton työntekijöistä vastasi, että pelastussuunnitelma on olemassa/ oli laadittu, 26 % vastasi, että ei ole, 3 % jätti vastaamatta kysymykseen ja 1 % ei osannut sanoa. Nämä tulokset on esitetty kaaviossa 13.

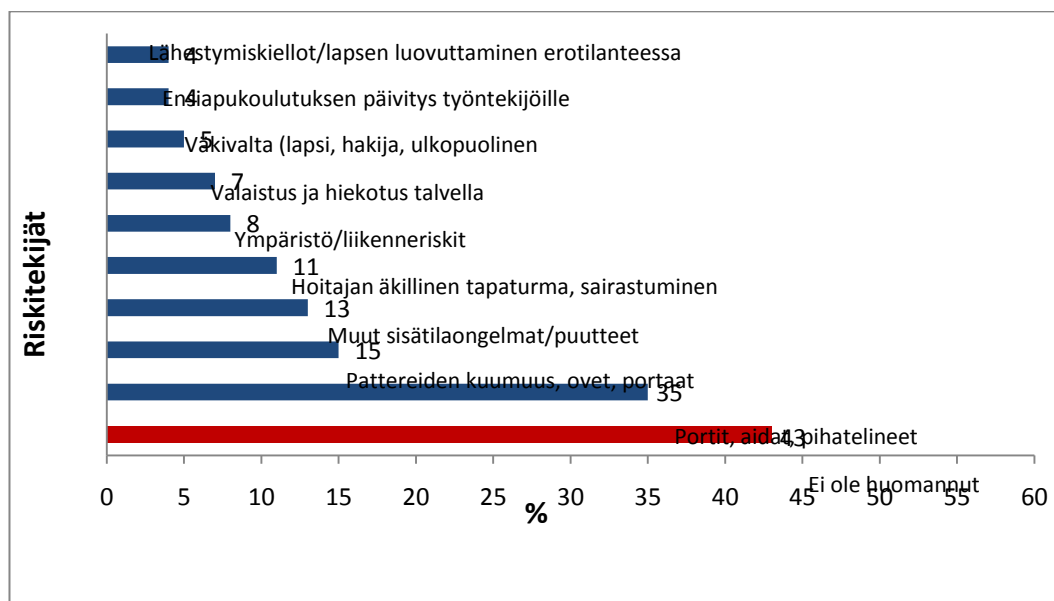

Kaavio 13. Pelastussuunnitelman laadinta.

Täytyy kuitenkin ottaa huomioon se, että ”ei” –vastanneista 26 %:sta 24 % oli perhepäivähoitajia ja loput 2 % muita. Perhepäivähoitajilla ei ole velvollisuutta laatia pelastussuunnitelmaa, sellaisen voi kuitenkin halutessaan tehdä.

Toisessa avoimessa kysymyksessä päivähoiton työntekijöiltä kysyttiin olivatko he huomanneet muita riskitekijöitä turvallisuuteen liittyen päivähoidossa, jos

olivat, niin minkälaisia riskitekijöitä. Vastauksista esille nousseet riskitekijät on esitetty kaaviossa 14.

Kaavio 14. Riskitekijät päivähoitossa.

Työntekijöistä 43 % vastasi ettei ollut huomannut muita riskitekijöitä päivähoitossa. 35 % työntekijöistä nimesi portit, aidat ja pihatelineet riskitekijöiksi.

”Piha-aita, pihaleikkivälineiden tarkistus ja huolto ontuu (kuka tekee?).”

”Piha-aita ei turvallinen. Liian suuret välit, alta pääsee ryömimään. Pihatelineiden huolto ja tarkistus liian harvoin.”

15 % työntekijöistä vastasi pattereiden kuumuuden, ovien ja portaiden olevan riskitekijöitä päivähoitossa, 13 % vastasi muiden sisätilaongelmien/ puuteiden luovan ongelmia, näitä olivat muun muassa tilojen pienuus, pesuaineet, pistorasiat ja mahdolliset kosteusvahingot. 11 % työntekijöistä vastasi hoitajan äkillisen tapaturma tai sairastuminen, 8 % vastasi ympäristö/liikenne-riskit, 7 % mainitsi valaistuksen ja hiekoituksen talvella, 5 % väkivallan (lapsen väkivalta, hakijan väkivalta, ulkopuolisen väkivalta), 4 % vastasi ensiapukoulutuksen päivittämisen

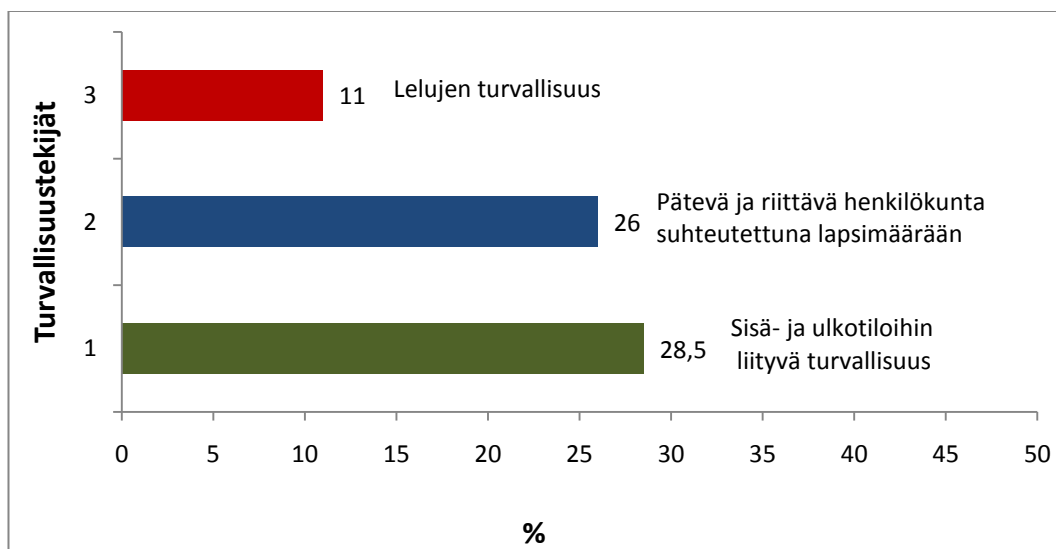
tärkeyden ja 4 % koki mahdolliseksi riskitilanteeksi lapsen luovuttamisen erotilanteessa ja lähestymiskiellot.

” Työskentelen yksin kotona, Jos itselleni tapahtuu jotain työpäivän aikana.”

” Pistorasiat, pesuaineet, ovet, ovien lukot, kuumat patterit, kuumat astiat, lumen tulo katolta.”

” Lämmityspatterit kuumenevat liika kuumiksi, lapset voivat polttaa niissä itseään.”

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin mitkä ovat päivähoiton työntekijän mielestä kolme tärkeintä päivähoitotoimintaan liittyvää turvallisuusasiaa, jotka pitäisi ottaa huomioon. Nämä kolme turvallisuusasiaa on esitetty kaaviossa 15. Päivähoidon työntekijöistä 28,5 % vastasi sisä- ja ulkotilojen ja niihin liittyvän turvallisuuden, 26 % vastasi pätevä ja riittävä henkilökunta suhteutettuna lapsimäärään ja 11 % vastasi lelujen turvallisuus.

kaavio 15. Kolme tärkeintä turvallisuusasiaa päivähoitossa.

”Lapsiryhmä sopivan kokoinen, tällöin päivähoiton laatu pysyy hyvänä, riittävästi henkilökuntaa, ehkäisee hoitajien väsymystä, lapset saavat myös aikuisen aikaa, ammattitaitoinen henkilökunta.”

”Ryhmäkoon ja hoitajien suhde pysyttävä raameissa, turvalliset sisä- ja ulkotilat sekä sisä- ja ulkovälineet, henkilökunnan valmius toimia ns. kriisitilanteissa.”

”Turvallinen, luotettava aikuinen läsnä! Turvallinen ilmapiiri! Turvallinen hoitopaikka tilojen puolesta.”

”Lasten turvallisuus ulkotiloissa/ välineissä, henkilökunnan riittävyys, päivähoitoryhmien koko.”

Muita työntekijöiden esille tuomia turvallisuusasioita päivähoitossa olivat tapaturmien ennaltaehkäisy 7 %, paloturvallisuus 6 %, lasten vaaratilanteet, esimerkiksi karkailu 6 %, valvonta ja ennakointi 5 %, liikenneturvallisuus 3 %, lasten tuonti- ja hakutilanteet 3 %, sääntöjen noudattaminen 2 %, tiedottaminen, tietojen päivittäminen 2 % ja hygienia 1 %.

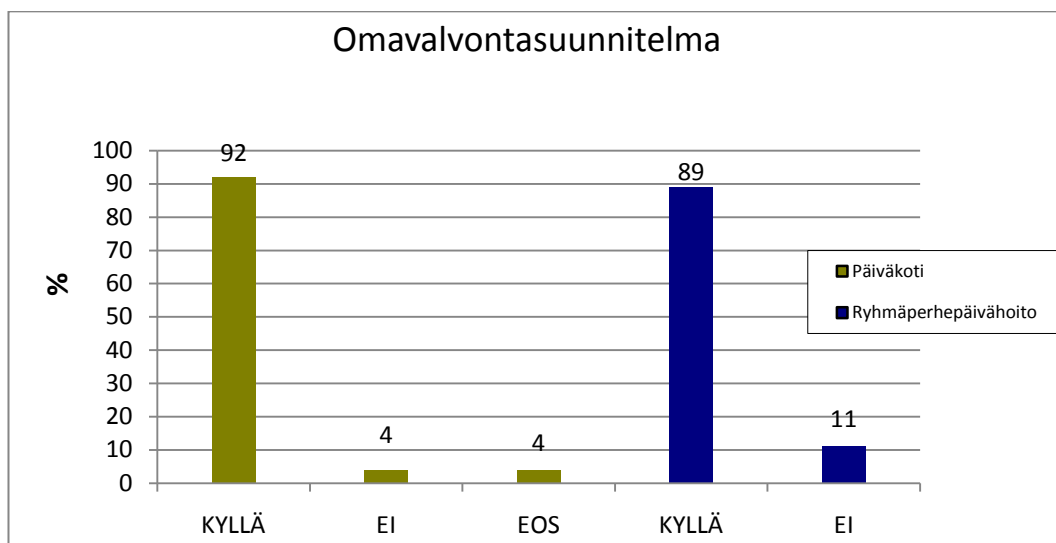
”Uhkaavat henkilöt – varautuminen, lasten poikkeava käyttäytyminen, esim. karkaaminen, henkilöstön riittävyys koko hoitopäivän ajan, lasten haku- ja tuontitilanteet, kirjanpito lapsista varsinkin iltapäivällä siten, että tieto menee viimeiseksi jäävälle henkilökunnalle!”

”Onnettomuuksien/tapaturmien ehkäisy, turvallinen, luotettava aikuinen hoitajana, lapsilla selkeät säännöt ja säännöllinen päivärytmi, joita noudatetaan.”

Neljännessä avoimessa kysymyksessä päivähoiton työntekijöiltä kysyttiin millaiseksi he arvioivat ruokahuoltoon liittyvän hygieniaturvallisuuden. Lisäksi kysyttiin onko laadittu omavalvontasuunnitelma päiväkoteihin ja ryhmäperhepäivähoitoon.

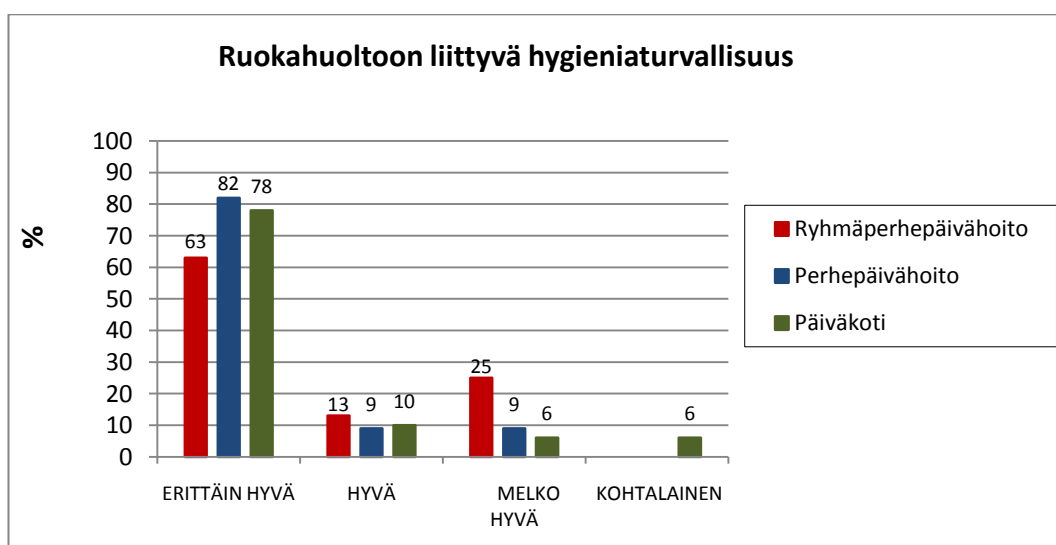
Päiväkodin työntekijöistä 92 % vastasi, että omavalvontasuunnitelma oli laadittu ja on olemassa, työntekijöistä 4 % vastasi, että omavalvontasuunnitelmaa ei ole ja toiset 4 % ei osannut sanoa. Ryhmäperhepäivähoitossa 89 % työntekijöistä

vastasi, että omavalvontasuunnitelma oli laadittu ja 11 % työntekijöistä vastasi, että sitä ei ole. Nämä tulokset on esitetty kaaviossa 16.

Kaavio 16. Omavalvontasuunnitelma.

Päivähoidon työntekijöitä pyydettiin arvioimaan Ruokahuoltoon liittyvää hygieniaturvallisuutta. Vastaukset on esitetty kaaviossa 17. Ryhmäperhepäivähoidon työntekijöistä 63 % arvioi ruokahuollon hygieniaturvallisuuden erittäin hyväksi, 13 % hyväksi ja 25 % melko hyväksi.

Kaavio 17. Ruokahuoltoon liittyvä hygieniaturvallisuus.

”Ryhmiksessä omavalvontasuunnitelma, hygieniapassi henkilökunnalla, salmonellanäytteet kontrolloidaan, tämänhetkinen ruokahuolto toimii erittäin hyvin.”

Perhepäivähoitajista 82 % arvioi ruokahuoltoon liittyvän hygieniaturvallisuuden erittäin hyväksi, 9 % hyväksi ja toiset 9 % melko hyväksi.

”Kotioloissa, kotoinen, tavallinen. hygienia, mielestäni riittää, kodissa kodin pöpöt. Keittiössä normaali siivo ja ruoka tehdään puhtaasti puhtailla pinnoilla tuoreista aineksista.”

Päiväkodin työntekijöistä 78 % arvioi ruokahuoltoon liittyvän hygieniaturvallisuuden erittäin hyväksi. Työntekijöistä 10 % arvioi ruokahuollon hygieniaturvallisuuden hyväksi, 6 % melko hyväksi ja toiset 6 % kohtalaiseksi.

”Kohtalainen, koska ruokaa kuljetellaan. Päiväkodissa tehdyn ruuan suhteen hyvä (aamupalat, välipalat). omavalvontasuunnitelma on tehty.”

”Hygieniaturvallisuus hyvä: ruokien lämpötilojen mittaus säännöllisesti, kylmätilojen lämpötilat seurannassa. Omavalvonta suunnitelma on laadittu.”

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä on nostettu esiin tutkimustulosten pääkohdat. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville millainen turvallisuustilanne päivähoitossa on (turvallisuuskartoitus) ja löytää mahdollisia riskitekijöitä. Johtopäätöksissä käydään läpi turvallisuuskyselyn keskeiset tulokset, ensiksi ulkotilat, sisätilat ja avoimet kysymykset ja lopuksi päivähoiton turvallisuus kokonaisuutena. Tarkoituksena oli, että tutkimustuloksia voidaan hyödyntää turvallisuussuunnitelmaa laadittaessa.

Turvallisuuskyselyn vastausprosentti oli 64. Ryhmäperhepäivähoidon työntekijöistä 60 % vastasi kyselyyn, päiväkotien työntekijöistä 88 % ja perhepäivähoitajista 43 %.

Ulkotiloihin liittyvien kysymysten kaikkien moodien keskiarvo oli 3,9. Tasaluvuksi pyöristettynä moodin keskiarvo on 4, eli turvallisuuskyselyssä ulkotiloihin liittyvät turvallisuusasiat moodien perusteella arvioitiin erittäin hyväksi. Toisaalta tämä ei ole koko totuus, koska moodi määräytyy korkeimmasta tyyppiä arvosta ja usein vastausprosenttien välillä ei ollut kovin suurta eroa, joten todellinen keskiarvo voi olla hieman matalampi.

Suurimmaksi huolenaiheeksi ja turvallisuusriskitekijäksi osoittautuivat ulkotilojen turvallisuudessa päivähoiton piha-alueen porttien ja aitojen kunto ja rakenne. Toinen selvästi esille noussut turvallisuusriski ja puute oli lasten katoamiseen varautuminen.

Ulkotilojen kysymyksissä nousi selvästi esille kolme asiaa, joihin oltiin erittäin tyytyväisiä ja joihin oli parhaiten varauduttu. Näitä olivat pelastusajoneuvojen pääsy esteettä päivähoitopaikan viereen, lasten valvonta piha-alueella ja lasten kuljetusasioiden selvyys.

Turvallisuuskyselylomakkeen sisätiloihin, lapsiin ja henkilöstöön liittyvän kysymyksen kaikkien moodien keskiarvoksi tuli 3,7. Tasaluvuksi pyöristettynä tämä on 4, eli sisätiloihin, lapsiin ja henkilöstöön liittyvä turvallisuus arvioitiin erittäin hyväksi.

Sisätilojen turvallisuutta tarkasteltaessa, eniten työntekijöitä huolestutti äänen voimakkuus ja akustiikka sisätiloissa (melutaso). Matalimmat vastausten keskiarvot olivat myös päivähoitopaikan ilmanvaihto ja sisäilman laadulla sekä ilkvallan teon torjuntamahdollisuuksilla päivähoitopaikassa. Eniten vastausvaihtoehto ”huono” – vastanneita koko kyselyssä, oli arvioitaessa työntekijöiden tiloja (peseytymis- ja pukeutumistilat, wc-tilat), johon 18,5 % työntekijöistä oli vastannut ”huonot”, kuitenkin kokonaisuudessaan kysymyksen moodiksi määräytyi 5.

Erittäin hyväksi oli arvioitu lasten tuonti- ja hakutilanteiden turvallisuus, johon oli 39 % vastannut erinomainen ja 33 % erittäin hyvä. Lisäksi todella hyväksi oli arvioitu sähkölaitteiden kunto ja turvallisuus, viestintä vanhempien ja hoitopaikan välillä, jätehuollon järjestelyt, lämmityksen, käyttöveden ja sähköjakelun toimiminen ja paloturvallisuus.

Turvallisuuskyselyn avoimista kysymyksistä saatiin selville, että päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoitopaikoissa oli laadittu pelastussuunnitelma. 70 % oli vastannut ”kyllä”, kysyttäessä onko pelastussuunnitelmaa, 26 % vastasi ”ei”, ja loput 4 % eivät osanneet sanoa/jättivät vastaamatta. ”Ei”- vastanneista 26 %:sta 24 % oli perhepäivähoitajia, joilla ei ole velvollisuutta laatia pelastussuunnitelmaa. Näin ollen voidaan sanoa, että päiväkodeilla ja ryhmäperhepäiväkodeilla on pelastussuunnitelma laadittu.

Päivähoidon työntekijät nimesivät suurimmiksi riskitekijöiksi päivähoidon turvallisuudelle portit, aidat ja pihatelineet (35 % työntekijöistä). Työntekijöistä 43 % ei ollut huomannut muita riskitekijöitä. Muita esille nousseita mahdollisia riskitekijöitä olivat muun muassa pattereiden kuumuus, ovet, portaat (15 %), muut sisätilaongelmat/ puutteet (13 %) ja hoitajan äkillinen tapaturma tai sairastuminen (11 %).

Tärkeimmiksi päivähoitotoimintaan liittyviksi turvallisuusasioiksi työntekijät nimesivät ylivoimaisesti sisä- ja ulkotilojen turvallisuuden (28,5 %), pätevän ja riittävän henkilökunnan suhteutettuna lapsimäärään (26 %) ja lelujen turvallisuuden (11 %). Muita työntekijöiden esille tuomia turvallisuusasioita

olivat muun muassa tapaturmien ennaltaehkäisy (7 %), paloturvallisuus (6 %) ja lasten vaaratilanteet, kuten karkailu (6 %).

Tutkimuksessa myös selvisi, että päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoidossa on omavalvontasuunnitelma olemassa ja se on käytössä, päiväkodin työntekijöistä 92 % vastasi ”kyllä” omavalvontasuunnitelmaa kysyttäessä ja ryhmäperhepäivähoidon työntekijöistä ”kyllä” vastasi 89 %.

Ruokahuoltoon liittyvä turvallisuus arvioitiin suurimmaksi osaksi erittäin hyväksi. Ryhmäperhepäivähoidon työntekijöistä 63 % piti ruokahuoltoon liittyvää hygieniaturvallisuutta erittäin hyvänä, päiväkodin työntekijöistä 78 % ja perhepäivähoitajista 82 % erittäin hyvänä. Perhepäivähoitajat olivat tyytyväisimpiä ruokahuoltoon liittyvää hygieniaturvallisuutta arvioitaessa kuin päiväkotien ja ryhmäperhepäivähoidon työntekijät.

Päivähoidon turvallisuutta kokonaisuudessaan kartoittaessa tutkimus osoitti, että päivähoiton turvallisuus on hyvän ja erittäin hyvän välillä. Tutkimustulokset osoittivat, että eniten turvallisuusriskejä aiheutti ulkotiloihin liittyvä turvallisuus, pääasiassa portteja, aitoja, telineitä pidettiin suurimpina turvallisuusriskeinä.

11 POHDINTA

Tutkimukselle asettamani tavoitteet toteutuivat mielestäni hyvin. Aloitin tekemään opinnäytetyötäni keväällä 2009 kyselyjen tiimoilta ja syksyllä 2009 varsinaisen opinnäytetyön kirjoittamisen. Tutkimukseni ei pysynyt aivan alkuperäisessä tutkimussuunnitelmassa, sillä alkuperäisessä suunnitelmassa työni olisi tullut sisältämään myös turvallisuussuunnitelman, mutta työn laajuuden vuoksi keskityin tekemään kattavan turvallisuuskartoituksen päivähoidolle, jota voidaan hyväksi käyttää varsinaista turvallisuussuunnitelmaa tehtäessä sekä turvallisuutta kehittäessä. Uskon, että tutkimukseni pohjalta on hyvä lähteä kokoamaan varsinaista turvallisuussuunnitelmaa päivähoidolle.

Opinnäytetyön aikataulu meni myös uusiksi, koska halusin tehdä työn kunnolla ja rauhassa, enkä hätiköidä. Opinnäytetyön tekeminen oli hyvin paljon aikaa vievää ja pohdintaa vaativaa sekä päätösten tekemistä. Olen tyytyväinen valintaani tehdä opinnäytetyö yksin, vaikka se oli hyvin haasteellista. Yksin tehdessä voi asiat tehdä omalla tavalla ja itselle sopivana ajankohtana. Toisaalta välillä kaipasin toista näkökulmaa ja mielipidettä asioihin.

Teoreettista viitekehystä rakentaessa, osoittautui vaikeaksi löytää monipuolisia uusia lähteitä ja julkaisuja päivähoitoon liittyvästä turvallisuudesta. Lähteitä alkoi löytymään, kun etsin lähteiden lähteitä ja laajensin turvallisuus näkökulmaa. Loppujen lopuksi rajaamista ja karsimista piti tehdä reilusti aiheen laajuuden vuoksi. Käsittelin työssäni poikkeuksellisesti keskeisimpiä päivähoidon turvallisuuteen liittyviä lakeja lyhyesti, koska on tärkeää tietää mitkä lait taustalla vaikuttavat rakentaessa päivähoidon turvallisuutta.

Mielenkiintoni aiheeseeni kasvoi koko projektin ajan. Aihe on todella ajankohtainen. Turvallisuudesta puhutaan ja se on esillä jatkuvasti erilaisissa yhteyksissä. Minulle tarjottiin tämän työn tekemistä loppuvuodesta 2008, päätökseeni tehdä tämä työ vaikutti juuri sinä ajankohtana sattuneet koulusurmat. Halusin perehtyä turvallisuuteen ja käsitellä tätä asiaa, sekä myös osaltani mahdollisesti edistää lasten turvallisuutta ja päivähoidon työntekijöiden hyvinvointia.

Työn tekemisestä on ollut minulle hyötyä henkilökohtaisesti, sillä tietoni päivähoidosta ja sen turvallisuudesta on lisääntynyt huomasti. Positiivinen yllätys oli, että aikaisemmin tehdyt tutkimukset ovat antaneet samankaltaisia tuloksia. Tutkimusta olisi kuitenkin voinut tukea ja elävöittää esimerkiksi haastatteluilla.

Tehdessä tätä tutkimusta, mieleen tuli myös mahdollisia muita jatkotutkimusaiheita. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia mahdollisia päivähoiton lasten ja työntekijöiden ”läheltä piti” - tilanteita/ tapaturmia, lasten vanhempien näkökulmaa lapsensa turvallisuuteen päivähoidossa tai kokonaisuudessaan tutkia päivähoiton laatua.

Toivon, että tutkimustani käytetään hyväksi. Pienillä korjauksilla ja ennalta ehkäisyllä voidaan parantaa niin lasten kuin työntekijöidenkin turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ehkäistä suurempiakin tapaturmia päivähoidossa.

<URL:<http://www.lahivakuutus.fi/FI/Yritykset/Riskitjaturvallisuus/Tyoturvallisuus/Asenteet/Sivut/default.aspx>>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009a. Lapsen turvaksi – hanke 2007-2009, [viitattu 11.12.2009]. Saatavilla www- muodossa: <URL: <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/30170c933296db0ef1888ad7cd614296/1265914796/application/pdf/6028782/Lapsenturvaksi-hanke.pdf>>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009b. Kuuden Koon Malli. Tapaturmien ehkäisyn toimintamalli kouluun ja päiväkotiin. [viitattu 16.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.mll.fi/@Bin/10408365/MLL+Kuusi+Koota+esite+%28%29.pdf>>

Metsämuuronen, Jari 2000. Metodologian perusteet ihmistieteissä. Jaabes OÜ. Viro.

Niemelä, Pauli- Lahikainen, Anja- Riitta (toim.) 2000. Teoriaa turvallisuudesta, turvallisuus identiteettikysymyksenä. Teoksessa Honkatukia Päivi- Kainulainen, Sakari- Kauppila, Tarja- Kirmanen, Tiina- Korander, Timo- Kraav, Inger- Rusanen, Timo- Ryytänen, Ulla- Talvitie-Ryhänen, Tuula- Vornanen, Riitta- Väisänen, Raija. Inhimillinen turvallisuus. kirjakas/Tallprint. Tallinna. Osuuskunta Vastapainon julkaisuja, 21-37, 61-89.

Niskanen, Vesa 2009. Kvalitatiivinen tutkimus. Kasvatustieteellinen tiedekunta, päivitetty 20.7.2009 [viitattu 14.1.2010]. Saatavilla www-muodossa: URL:<http://www.mm.helsinki.fi/users/niskanen/kotu/kvalmaar.htm>

Nurmi-Lüthje, Ilona- Lüthje, Peter 2009. Tapaturmat päivähoidossa Kouvolan seudulla. Suomen lääkärilehti 12/2009. [viitattu 18.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.laakarilehti.fi/files/nostot/nosto12_3.pdf>

Palosaari, Airi- Saarsalmi, Olli 2006. Päivähoitopaikkojen tilat ja turvallisuus. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:10. [viitattu 19.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-

3802.pdf&title=Paivahoitopaikkojen_tilat_ja_turvallisuus__Paivahoitohenkilokunnalle_ja_lasten_huoltajille_suunnattujen_kyselyjen_tulokset_fi.pdf>

Pojjula, Soili 2008. Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Saaranen-Kauppinen, Anita - Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>

Saarsalmi, Olli (toim.) 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Sosiaali- ja terveysministeriön ja Stakesin julkaisu, oppaita 71. Gummerus kirjapaino Oy. Vaajakoski.

Silverman, David 2001. Interpreting Qualitative Data. The Cromwell Press Ltd. Great Britain.

Sisäasiainministeriö. Pelastusosasto 2005. Valistus- ja neuvontatyön strategia. päivitetty 1.9.2005 [viitattu 16.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.pelastustoimi.fi/wp-content/uploads/2008/10/muistio-valistus-ja-neuvontatyon-strategia.pdf>>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2009. Päivähoidon turvallisuus, päivitetty 30.12.2009 [viitattu 11.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/lapset_ja_nuoret/laatu_ja_kehittaminen/paivahoito>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Päiväkodeille turvallisuussuunnitteluohjeet, Tiedote 153/2008, päivitetty 3.6.2008 [viitattu 9.12.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1222889>>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2006a. Päivähoitopaikkojen tilat ja turvallisuus. Päivähoitohenkilökunnalle ja lasten huoltajille suunnattujen kyselyjen tulokset, päivitetty 2.3.2006 [viitattu 10.12.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1066931>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2006b. Sosiaali- ja terveystietokertomus 2006. Julkaisuja 2006:4. Yliopistopaino. Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Turvallisuussuunnitteluopas sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:13. [viitattu 17.2.2010]. saatavilla www- muodossa: <URL: <http://pre20090115.stm.fi/hm1120566345021/passthru.pdf>>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Työsuojeluosasto. Riskin arviointi. Työsuojeluoppaita ja -ohjeita 14. [viitattu 16.2.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.tyosuojelu.fi/upload/kzao5e2q.pdf>>

Soudunsaari, Riikka 2007. Lapin pelastuslaitos. Hoito- ja huoltolaitosten turvallisuus. Päivitetty 13.12.2007 [viitattu 17.2.2010]. Saatavilla www-muodossa:<URL:<http://74.125.77.132/search?q=cache:glv9cKcCbkJUJ:www.polii si.fi/lh/lappi/bulletin.nsf/bydate/E81DA45EE6855D8AC225736400212999/%24file/Soudunsaari131207.ppt+pelastusviranomaisen+teht%C3%A4v%C3%A4&cd=7&hl=fi&ct=clnk&gl=fi>>

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK 2007. Suojele itseäsi ja muita. Esa Print Oy. Lahti.

Söderholm, Nina 2009. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. Turvallisuuskoulutus. Päivitetty 2.2.2009 [viitattu 16.2.2010]. Saatavilla www- muodossa: <URL: <http://www.espoo.fi/binary.asp?path=1;28;11866;44697;9458;63022;102316;102317;102318;102330&field=FileAttachment>>

Tehy 2006. Silmät selässäkin. Tehyn päivähoitoselvitys 2006. Julkaisusarja B: Selvityksiä 5/2006. päivitetty 14.12.2006, [viitattu 15.12.2009]. Saatavilla www-muodossa:<URL:http://www.slal.fi/doc/Julkaaisu_207706_Silmat_selassakin.pdf>

Tiirikainen, Kati. 2009. Tapaturmat Suomessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisu. Edita Prima Oy. Helsinki

Tilius, Pirjo 2004. Pelistä pois? Huolehtivan koulun haaste. WS Bookwell Oy. Juva.

Tuomi, Jouni- Sarajärvi, Anneli 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Tuomisto, Jouko 2005. 100 kysymystä ympäristöstä ja terveydestä. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Tuomisto, Jouko- Pekkanen, Juha 2007. Ympäristön terveysvaarat - vaaran arviointi. Teoksessa Mussalo- Rauhamaa, Helena - Vuorinen, Heikki S.- Paile, Wendla (toim.) Ympäristöterveys. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu, 157-185.

Turvallisuussuunnittelun tietopankki 2010. Rikoksentorjuntaneuvosto. Turvallisuussuunnittelu. [viitattu 17.2.2010]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/40676.htm>>

Tähtinen, Juhani- Isoaho, Hannu 2001. Tilastollisen analyysin lähtökohtia. Painosalama Oy. Turku.

Valli, Raine 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Varttua 2010. Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Varhaiskasvatusympäristön turvallisuus, päivitetty 3.2.2010 [viitattu 10.12.2010]. Saatavilla www- muodossa: <URL:<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/ymparisto/turvallisuus/varhaiskasvatusympariston+turvallisuus.htm>>

Vornanen, Riitta 2000. Turvallisuus elämän kysymyksenä - 13-17-vuotiaiden nuorten turvallisuus ja turvattomuuden aiheet. Kuopion yliopiston painatuskeskus. Kuopio.

Wilén, Jari 2006. Alueellisesti laajat yleisötilaisuudet. Teoksessa Castrên, Maaret- Ekman, Simo- Martikainen, Matti- Sahi, Timo- Söder, Jouko (toim.) Suuronnettomuusopas. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä, 402-412.

239/1973. Asetus lasten päivähoidosta. 16.3.1973.

1208/1996. Asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta. 20.12.1996.

L23/2006. Elintarvikelaki. 13.1.2006.

L75/2004. Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta. 30.1.2004.

L36/1973. Laki lasten päivähoidosta. 19.1.1973.

L44/2006. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. 20.1.2006.

L603/1996. Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta. 9.8.1996.

L468/2003. Pelastuslaki. 13.6.2003.

L763/1994. Terveysuojelulaki. 19.8.1994.

L1383/2001. Työterveyshuoltolaki. 21.12.2001.

L738/2002. Työturvallisuuslaki. 23.8.2002.

787/2003. Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta. 4.9.2003.

LIITE 1

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Jenni Rannila
Palosaarentie 62 H 40
65200 VAASA
S-posti: e0600459@puv.fi

5.2.2009

Varhaiskasvatusjohtaja
Mirja Kivikangas
Kirkkotie 10
62200 KAUHAVA

TUTKIMUSLUPA- ANOMUS

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Aloitan nyt keväällä 2009 tekemään opinnäytetyötä. Pyydänkin Teiltä lupaa opinnäytetyöni tekemiseen, jonka tavoitteena olisi Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhteisen turvallisuussuunnitelman laadinta päivähoidon piiriin sekä lupaa mahdollisille kyselyille ja haastatteluille, joita työn tekeminen voi edellyttää. Vaasan ammattikorkeakoulussa opinnäytetyötäni ohjaa Hans Frantz. Jos Teillä on kysyttävää häneltä, yhteystiedot löytyvät alta.

Hans Frantz
Valtiotieteiden lisensiaatti
Yliopettaja

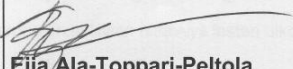
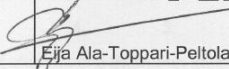
Vaasan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Wolffintie 30
65200 VAASA

Puhelin: +358 50 323 8976
Faksi: +358 6 326 3512
Sähköposti: hans.frantz@puv.fi

Ystävällisin terveisin,

Jenni Rannila

LIITE 2

 KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOINEN Viranhaltijapäätös No	
Sosiaalipalvelujen johtaja	
Asia	Tutkimusluvan myöntäminen
Päätös ja sen perustelut	<p>Sosionomi AMK opiskelija Jenni Rannila on jättänyt 5.2.2009 päivätyn tutkimuslupa-anomuksen. Hän anoo lupaa toteuttaa opintoihinsa liittyvänä opinnäytetyönä Päivähoidon turvallisuussuunnitelman laadinnan Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueelle. Anomus käsittää suunnitelman tekemiseen mahdollisesti liittyvät kyselyt ja haastattelut.</p> <p>Jenni Rannila opiskelee Vaasan ammattikorkeakoulussa ja opinnäytetyötä ohjaa yliopettaja Hans Frantz.</p> <p>Päätös: Myönnetään Jenni Rannilalle tutkimuslupa anomuksen mukaisesti.</p>
Allekirjoitus	Allekirjoitus Virka-asema
	 Eija Ala-Toppari-Peltola sosiaalipalvelujen johtaja
Oikaisuvaatimus	<p>Oikaisuvaatimusohjeet: Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kuntayhtymän yhtymähallitukselle, osoite Kauppatie 127 A, 62200 Kauhava. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tekijän allekirjoittamasta oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen.</p>
Tiedoksianto	Päätös tiedoksi _19_ / _2_ 20 09_ Eija Ala-Toppari-Peltola

LIITE 3

HEI!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyönä turvallisuussuunnitelmaa päivähdolle Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueelle.

Tällä hetkellä selvitän mahdollisia turvallisuusriskejä oheiselle kyselylomakkeella, joka on suunnattu päivähdön henkilöstölle. Kysely kartoittaa ulko- ja sisätilojen, sekä lasten ja henkilöstön turvallisuutta.

Kyselylomake palautetaan **30.6.2009** mennessä päiväkirjojen mukana ja perhepäivähoitajat voivat palauttaa kyselylomakkeen kuukausilistojen mukana.

Toivon, että mahdollisimman moni vastaisi turvallisuuskyselyyn!

Aurinkoisin terveisin,

Jenni Rannila

TAK-arviointijärjestelmä™				
TURVALLISUUSKYSELY PÄIVÄHOIDON HENKILÖSTÖLLE				
5 = erinomainen	4 = erittäin hyvä	3 = hyvä	2 = kohtalainen	1 = huono
Merkitse rasti yksikkösi perään alhaalla				
Ryhmäperhepäivähoito				tieto 1 _____
Päiväkoti				tieto 2 _____
Perhepäivähoito				tieto 3 _____
ULKOTILOIHIN LIITTYVIÄ KYSYMYKSIÄ				
1. Pelastusajoneuvot pääsevät esteettä päivähoitopaikan viereen?				
5	4	3	2	1
2. Lasten kotimatkan turvallisuuden arviointi (alaikäinen sisarus hakee hoidosta, lapsi kulkoo yksin, kotimatkan pituus, liikenneskit)				
5	4	3	2	1
3. Turvalliset pysäköintimahdollisuudet hoitopaikan läheisyydessä?				
5	4	3	2	1
4. Kiinteiden leikkivälineiden turvallisuus piha-alueilla?				
5	4	3	2	1
5. Piha-alueen porttien ja aitojen kunto ja rakenne?				
5	4	3	2	1
6. Piha-alueen tarkistus ennen ulkoilua on toteutettu? (välineiden kunnan tarkistus, vaarallisten esineiden poistaminen, esim. lasinsirpaleet)				
5	4	3	2	1
7. Lasten valvonta piha-alueella toteutuu?				
5	4	3	2	1
8. Pihan turvallisuus lapselle kokonaisuutena arvioiden?				
5	4	3	2	1
9. Valvonnassa otettu huomioon ulkotilan valaistus ja valvonnan katvealueet?				
5	4	3	2	1
10. Hoitopaikan heijastinnauhojen ja liivien riittävyys lasten ulkoilussa?				
5	4	3	2	1
11. Lasten kuljetusasioiden selvyys?				
5	4	3	2	1
12. Hoitopaikan ulkopuolella liikkumisen turvallisuus? esim. retket				
5	4	3	2	1
13. Lasten katoamiseen varautuminen (lähetsintäohje, tilanteen jälkihoito- ja arviointi)				
5	4	3	2	1
14. Lasten turvallisuus ulkoalueella liikenteen kannalta ajateltuna?				
5	4	3	2	1

leena 1 (2) TAK - arviointijärjestelmä™ 13.5.2009

TURVALLISUUSKYSELY PÄIVÄHOIDON HENKILÖSTÖLLE						TAK-arviointijärjestelmä
5 = erinomainen	4 = erittäin hyvä	3 = hyvä	2 = kohtalainen	1 = huono		
Merkitsc rasti yksikkösi perään alhaalla						
Ryhmäperhepäivähoito						<i>Palaufus 30.6.2009 mennessä</i>
Päiväkoti						<i>Kuukausiiltojen mukana</i>
Perhepäivähoito						<i>Päiväkirjojen mukana</i>
SISÄTILOIHIN, LAPSIIN JA HENKILÖSTÖÖN LIITTYVIÄ KYSYMYKSIÄ:						
1. Hoitopaikan tilat suhteossa lasten määrään ja toimintaan	5	4	3	2	1	
2. Hoitopaikan rakennusosien kunto ja turvallisuus? (ulko- ja sisäseinät, ulko-ovet, sisäkatot, ikkunat, lattiat)	5	4	3	2	1	
3. Irtokalusteiden (tuolit, pöydät), varusteiden (wv-istutimet, lavuaarit) lasten kiinteät välineet (puolapuut) kunto ja turvallisuus	5	4	3	2	1	
4. Ilmanvaihto ja sisäilman laatu	5	4	3	2	1	
5. Äänen voimakkuus ja akustiikka sisätiloissa? (akustiikka vaikuttaa melutasoon)	5	4	3	2	1	
6. Sisätilojen esteettömyys?	5	4	3	2	1	
7. Kokonaisarviointisi sisätilojen turvallisuudesta?	5	4	3	2	1	
8. Hygienian päivähoitossa? (lajujen pesu, potta, wc-allas, keittiö)	5	4	3	2	1	
9. Lasten tuonti- ja hakutilanteiden turvallisuus? (hakijat määritetty, päälliöt)	5	4	3	2	1	
10. Päivähoidon henkilöstön valmius onnettomuuksien ehkäisemiseen ja toimintaan lasten ja työntekijöiden sairaus- ja tapaturmatilanteissa?	5	4	3	2	1	
11. Sähkölaitteiden kunto ja turvallisuus?	5	4	3	2	1	
12. Lääkekaappi ja sen sisältö?	5	4	3	2	1	
13. Sisätiloissa olevien lelujen terveellisyys ja turvallisuus, myös lelopäivien omat lelut?	5	4	3	2	1	
14. Lasten koskemattomuuteen kohdistuvien uhkien ja riskien tiedostaminen ja toimintaan varautuminen?	5	4	3	2	1	
15. Viestintä vanhempien ja hoitopaikan välillä?	5	4	3	2	1	

16. Työntekijän henkisen hyvinvoinnin turvaaminen työpaikalla?	5	4	3	2	1
17. Työntekijöiden tilat (peseytymis- ja pukeutumistilat, wc-tilat)	5	4	3	2	1
18. Päihteiden käytön tunnistamisvalmiudet työpaikalla ja toiminta?	5	4	3	2	1
19. Työntekijää uhkaavien tilanteiden kartoitus, toiminta-ohjeet ja turvallisuusjärjestelyt sekä ennaltaehkäisy; mikä tilanne näiltä osin?	5	4	3	2	1
20. Henkilökunnan riittävyys ja kelpoisuus?	5	4	3	2	1
21. Tilojen puhtaanapito ja siisteys?	5	4	3	2	1
22. Jätahuollon järjestelyt	5	4	3	2	1
23. Lämmityksen, käyttöveden ja sähköjakelun toimiminen?	5	4	3	2	1
24. Sisätilojen valaistus?	5	4	3	2	1
25. Tartuntatautiopidemioihin varautuminen?	5	4	3	2	1
26. Paloturvallisuus?	5	4	3	2	1
27. Ilkivallan teko päivähoitopaikassa ja sen torjuntamahdollisuudet (Ilkivallantekijä ulkopuolinen)	5	4	3	2	1
28. Tietoturvalisuus (asiakirjojen säilyttäminen, vaihtolovelvollisuus)	5	4	3	2	1

Vastaa lyhyesti allaoleviin avokysymyksiin:

1. Onko Pelastussuunnitelma laadittu? Vastaa kyllä tai ei

2. oletko huomannut muita riskitekijöitä turvallisuuteen liittyen? Minkälaisia?

3. Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä päivähoitotoimintaan liittyvää turvallisuusasiaa, jotka pitää ottaa huomioon?

4. Millaiseksi arvioit ruokahuoltoon liittyvän hygieniaturvallisuuden ja onko päiväkotiin laadittu omavalvontasuunnitelmaa?